

ФЛАШ ГОРДОН

НАРОДИ И ОБИЧАЈИ

ПЛАВИ АРАПИ

Припадници арапског племена Гаруи који живе у Саби, у Јемену, имају кожу тамноплаве боје. Саба је центар за производњу индиго-биљке, природне сировине за добијање плаве боје, и читава околина живи готово искључиво од њеног узгајања.

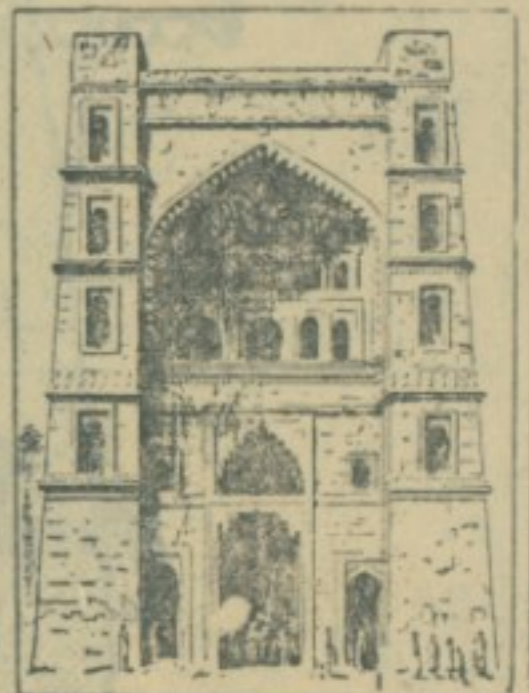

Гаруи боје своју одећу замачују је у јак раствор индига, а затим је облаче пре него што се сасвим осушила. Поред тога, они премазују своја тела плавом бојом верујући да ће их то заштитити од болести.

Пошто Гаруи гаје индиго неколико стотина година, њихови организми су толико засићени овом материјом за бојење, да су им кожа и коса добили тамноплави „прелив“. Чак и њихова деца рађају се с плавичастом кожом.

ОБЗИРАН УЧЕНИК

Учитељи и васпитачи вероватно нигде нису били толико поштовани као у старој Индији. Као пример за то, може да послужи вели-

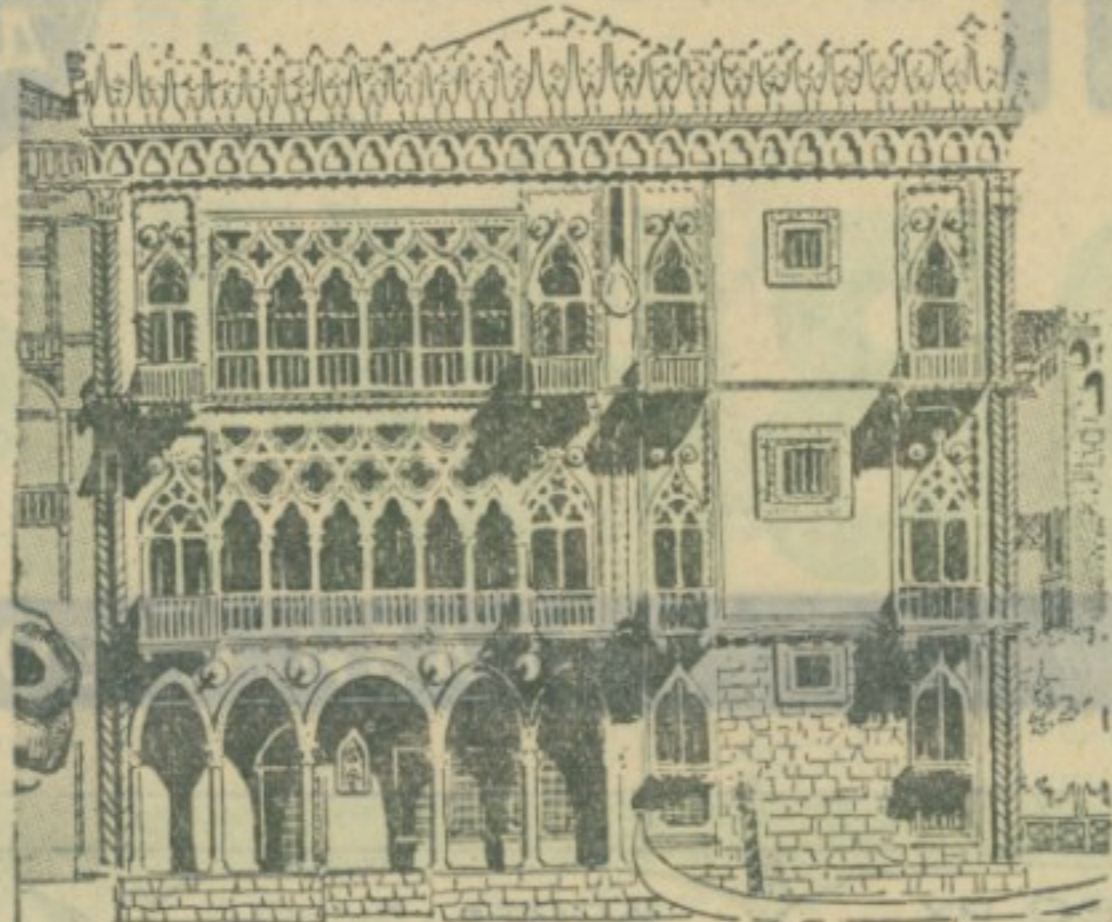

ка мошеја Цама Масанунд у Јаунпуру у Индији, коју је саградио краљ Ибрахим да би своје остарелом учитељу уштедео две стотине корака до другог, најближег храма.

У ОВОМ БРОЈУ: Из живота старе Љубљане. Од сокуса до најлона. Сиремали изненађење ња ујали у клоуку. Абешињски прагови у Аризони. Здравље и музика. Пушање које говори.

Ripley's Веровали или не!

ЉИЉАН ПОД СНЕГОМ
НА ПЛАНЦИ РЕЗНИР
(САД) БЕЛИ ЉИЉАН ПРО-
ЦВЕТА ДОК СУ ПЛАНЦ-
ОКЕ ПАДИНЕ ЈОШ ПО-
КРИВЕНЕ ДЕБЕЛИМ
СНЕГОМ

ЗЛАТНА КУЋА ТРАГЕДИЈЕ
У ВЕНЕЦИЈИ (ИТАЛИЈА) ОВЛОЖЕНА ЈЕ
ЗЛАТНИМ ПЛОЧАМА. ЊЕН ПОСЛЕДЊИ
СОПСТВЕНИК БОРБО ФРАНКЕТИ ПРЕТВО-
РИО ЈЕ КУЋУ У МУЗЕЈ ЈЕР ЈЕ СМАТРАО
ДА ЈЕ СУВИШЕ ЛЕПА ДА ЋИ У ЊОЈ НЕКО
ЖИВЕО, А ЗАТИМ СЕ УБИО ЈЕР НИЈЕ МОГАО
ДА ЖИВИ ВАН ЊЕ!

**СВЕТИ
ПЛЕМЕН-
СКИ
АМБЛЕМ**

ДУВАЛА АРАПА —
ЈЕ РАМ ОД ДАКОГ
ДРВЕТА УКРАШЕН НА-
РОВИМА И НОЖЕВИМ
ПЕРЈЕМ КОЈИ ЈЕ ЗА
ВРЕМЕ СВАКЕ БИ-
ТКЕ НОСИЛА ЈЕД-
НА КАМИЛА.

МЕЛАНХОЛИЧНИ КЛОВН

ЈЕДАН ПАРИСКИ ЛЕКАР ПОСАВЕТО-
ВАО ЈЕ ЈЕДНОМ СВОМ ПАЦИЈЕНТУ КО-
ЈИ ЈЕ ПАТИО ОД ДЕПРЕСИЈЕ ДА ПОТРА-
ЖИ ЧУВЕНОГ КЛОВНА ДЕБИДОА „ЈЕР
ДКО ВАС ОН НЕ НАТЕРА НА СМЕХ, ЗА
ВАС НЕМА НАДЕ!“ (1845)
„ЈА САМ ДЕБИДО“ ОДГОВОРИО ЈЕ МЕ-
ЛАНХОЛИЧНИ БОЛЕСНИК, ГОДИНУ ДАЧА
КАОНИЈЕ ЖАН ДЕБИДО ЈЕ УМРО И
ЛЕКАРИ НИСУ МОГЛИ ДА НАЂУ УЗРОК
ЊЕГОВОЈ СМРТИ СЕМ—МЕЛАНХОЛИЈЕ

**НАЈНЕОБИЧНИЈИ ДВОБОЈ
РЕВОЛВЕРИМА У ИСТОРИЈИ!**

ЏЕФ ПАКАРД ШЕРИФ ИЗ БЕ-
РКЕСФИЛДА (КАЛИФОРНИЈА) И
ЈЕДАН БЕРУНАЦ ИСПРЕД ЗА-
КОНА НАЗВАН МКЦИНИ „ОДМЕТ-
НИК“ ИСТОВРЕМЕНО СУ ПОТЕГЛИ
РЕВОЛВЕРЕ И ОПАЛИЛИ И ОВА
МЕТКА УЛЕТЕЛА СУ У ЏЕФ ПРО-
ТИВНИЧКОГ РЕВОЛВЕРА И У
ЊОЈ СЕ ЗАГЛАВИЛА!

МАНАСТИР МАНГА У КОИМБРИ
(ПОРТУГАЛИЈА) ДОВОЈ ЈЕ ТО ИМЕ
КОЈЕ ЗНАЧИ „ДУКАВ“ ЗБОГ ТОГА
ШТО ЈЕ ПЛАНОВЕ ЗА ЊЕГА КРАЈ
ХОАО И НАЦРТАО НА БЕЛОМ РУ-
КАВУ СВОГ КАПУТА

ОД СОКУСА ДО НАЈЛОН-ЧАРАПА

На почетку дуге истори-
је чарапа стоји шивена ци-
пела-натикача од коже или
штофа. Код Вавилона се

могао тек наслутити њен
облик, Грцима је била до-
бро позната, а Римљани су
је називали „сокус“. Ме-

ђутим, веома брзо су пра-
ви ратници препустили ту
женствено „одећу за ногу“
женама и „слабићима“.

Кроз читав средњи век
носиле су се чарапе сашиве-
не од вуноног штофа ко-
ји је морао бити израђен
у нарочитом растељивом
ткању званом „шарлах“. Преко
дугих чарапа, од којих је
свака шивена посебно,
мушкарци су облачили
неку врсту данашњих гаћи-
ца за купање тако да се до
бијао утисак целине. Из
овога се касније и развио
јединствен комад одеће:
панталоне-чарапе.

Један мрко-црвенкаст
плетен пар децих чарапа
који потиче из 5. века пре
наше ере сведочи да је
техника плетења била по-
зната женама старог века
али је она касније потпуно
заборављена. У 13. веку
у Италији су се поново по-
јавиле плетене чарапе, али
су ову моду стварно увели
у живот тек Шпанији у 16.
веку. Дугачке шпанске
плетене чарапе биле су пра-
ва драгоценост — поклон
за краљеве. Али, у строгој
католичкој Шпанији смат-
рало се неприличним гово-
рити о чарапама и нога-
ма. Позната је прича о из-
асланицима једног шпан-
ског града који су дошли
да аустријској принцези,
вереници Филипа IV одне-
су на поклон једне чара-
пе. Шпански дворски цер-
емонијал-мајстор истраго
им је чарапе и бесно вик-
нуо: „Требао је да знате
да шпанске краљице нема-
ју ноге!“

Од таквих предрасуда
енглеска владарка Јелса-
вета I није патила. Пошто
је у трећој години своје
владавине добила на пок-

лон једне црне шпанске
свилене чарапе, друге ви-
ше није ни хтела да носи.

Све до 18. века чарапе
су биле видљиви део само
мушке гардеробе. Витезо-
ви су се кочоперили пока-
зујући своје листове — ма
да њихов облик није, баш
увек одговарао захтевима
естетике — одевене у беле
или сиве свилене чарапе.
Дугачки скути скривали су
женама ноге и чарапе. Тек
после француске револуци
је хаљине су постале не-
што краће: жене су смеле
да открију своја стопала
и да поред ципела покажу
и делић чарапе. За помо-
дарке је то била прилика
за нову врсту шепурења.
Тако је царица Жозефина
сваки пар чарапа носила
само једном, а за њом су
се повели и сви скоројеви
Наполеоновог двора.

Средином 19. века ула-
зе у моду шарене женске
чарапе. Праву сензацију,
о којој се говорило као о
нечем од чега човеку за-
стаје дах, изазвале су зе-
лене свилене чарапе са цр-
веним шарам.

После првог светског ра-
та појављују се танке и
јевтине чарапе од вештач-
ке свиле, а после другог
чарапе од спасоносног „не-
подеривог“ најлона.

Еластичне перлонске ча-
рапе, мале као деце али
толико растељиве да мо-
гу да се навуку на свако
стопало и сваку ногу, биле
би вероватно идеалне за
француске племиће 16. ве-
ка који су давали своје ча-
рапе дамама свог срца да
их оне носе четрнаест да-
на па их тек онда сами о-
блачили — ко зна на коли-
ко дуго време.

**ФРАНКЛИН
НОВИНАР И
ШТАМПАР**

Бенџамин Франклин (1706
—1790), штампар, нови-
нар, научник, еконо-
мист, државник и политичар
почео је каријеру као нови-
нар, кад му је било 17 годи-
на. Његов брат штампар из-
давао је 1720. и 1721. године
новине „Курир нове Енглес-
ке“. То је био други лист у
Америци а први је покренут
нешто раније под називом
„Бостонске новине“.

У листу свога брата писао
је револуционарне чланке
против енглеског колонија-
лизма али су они често за-
брањивани. Неколико година
доцније (1729) покренуо је
„Пенсилванијску газету“.

Пошто је најпре слагао и
штампао свој лист, Франклин
је имао и ту дужност да га
разноси претплатницима. При-
јатељи његовог брата сара-
ђивали су у листу али је он
био често забрањиван због
увреда нанетих скупштини
Филаделфије.

Свакако је његова заслуга
што се дневна штампа све
више развијала. После педес-
ет година (1771) Франклин
пише: „У ово време има у
Америци не мање од 25 ли-
стова“. Тада су и у Њујорку
излазиле новине пошто се
Франклин тамо преселио.

Сто година после штампа-

ња једног економског списа
Бенџамин Франклина, под
насловом: „Беседе оца Авра-
ма — или пут ка богатству“
у Београду је 1873. године у
издању Српског ученог дру-
штва, изашао превод ове књи-
ге од Алексе Н. Спасића, јед-
ног од наших најстаријих е-
кономиста XIX века.

У тој књизи као и у дру-
гим писмима из Енглеске и
Париза, Франклин заступа
тадашње схватање: да се са-
мо штедњом постиже богат-
ство. На једном месту каже:
„Нема земље на белом свету
где би сиромаш био небриж-
љивији, нераднији, распуште-
нији, већа бекрија и безо-
бразнији него у Енглеској.
Њима недостају: умереност
и штедња“.

Франклин се бунуо што се
Париз ноћу осветљава и из-
рачунао да се годишње пот-
роши у домаћинствима уља и
свећа за 128 милиона часова.
Сматрао је да треба устајати
зором а спавати најмање 7
часова — да би се мање тро-
шио материјал за осветљење,
односно уштедело 96 милиона
фунти стерлинга. За оне ко-
ји немилнице троше осветље-
ње предлагао је порез од 2
дуката годишње на један
прозор.

СПРЕМАЛИ ИЗНЕНАЂЕЊЕ ПА УПАЛИ У КЛОПКУ

Негде пред само свитање развучена колона се прикрала славонском селу Кајгану, у коме је тада био 3. батаљон 12. пролетерске. Непријатељски војници су били уверени да их партизани у ово време никако не очекују и да, после напорног дана, свакако, спавају у топлим сеоским одајама. Ипак су ишли обазриво, преко орањина, подаље од пута. Намера им је, очевидно била да заобиђу страже, да изнебуха упадну међу поспале партизана и не допусте им да се среде. А пролетери баш те студене јануарске ноћи 1943. нису ни помишљали на сан. Као да су знали шта им се спрема — целу ноћ су пробдели испред села лежећи иза залеђених гру-

добрана, са напуњеним оружјем, спремни да сваког часа промрзлим прстима притисну обараче. Нечујна колона погнутих војника ишла је право ка положају 3. чете. Њени крилни водови су били нешто мало истурени. Када се далеко напред, кроз тмину назрела колона, командир је наредно војницима на крајевима да тихо поћу у сусрт непријатељу, заобилазећи га слева и здесна.

Тиме је непријатељу била одсечена одступница. А напред, с фронта притајено га је чекао централни вод пролетерске чете. Не знајући то, у скоковима су се и даље крадимице примицали селу. Када су пришли сасвим близу тако да и у најгушћем мраку није

могло бити промашаја пушкомитраљеза Мурат Ахчија је притиснуо обарач. На тај знак су се огласила и сва остала оружја. Изненађени неочекиваним сусретом, непријатељски војници који нису још били покошени одмах су почели да измичу тражећи заклон у оближњим вино-

градима. Нису ни слутили да их и тамо чека друго, још веће изненађење. У врзинама су среди прикривене борце који су чекали да им противник просто налети на цев. Нашавши се између две блиске ватре збуњени војници су се разбежали куд који. Пролетери су хитро уста-

јали и трчали за бегунцима. Сустизали су их и по групама заробљавали. Било је подоста занимљивих згода у тој хајци. Нарочито је вредно пажње оно што се десило борцу Остоји Филиповићу. Јуришајући кроз винограде набасо је на посаду митраљеза која је из доброг заклона покушавала да заштити повећу групу војника који су се уздали, пре свега, у добре ноге. Нишанција је већ био узео на око Остоју, али је овај био спретнији и бржи. Једним метком је одвојио нацистичког војника од митраљеза. Хитро је заузео његово место и, на изненађење послужилаца који су били нешто даље у заклону, окренуо цев према онима који су бежали у гомили. Шеснаест их је заувек остало у виноградицима, а дванаест је заробљено. У руке пролетера је пао и богат плен: између осталог и два митраљеза.

НАГРАДА ЗА НЕПОСЛУШНОСТ

Играчке су увек најлепши поклон детету. Обично му их дарују о празницима или кад желе да га награде за добро владање. Међутим, у старом Риму постојали су празнични дани, сатурналије, када су деца давали играчке за њихово рђаво владање — као знак опроштаја за враголије и преступе. Много враголија, много играчака. Родитељи и сродници нанизали би играчке на узицу и обесили их детету око врата као какву украсну огрлицу.

ИМЕ НЕ ЧИНИ ПТИЦУ

Двадесет једногодишњи Доуалд Партрик, који себе сматра за човека-птицу, са успехом је покушао да оправда своје презиме које у преводу на наш језик значи „јаребица“. Одевен у црни трико и са крилима која је сам начинио, попео се на ограду једног лондонског моста и овим речима обратио се пролазницима који су се брзо окупили:

— Осећам да сам у сродству с птицама. Презиме ми је јаребица, а имам исто име као чувени Паја Патак (у енглеском оригиналу Доналд Даг).

Затим је младић неколико пута махнуо крилима и отишао се од ограде.

Првих неколико тренутака изгледало је као да ће заиста да полети. Међутим, конструкција крила је затајила и младић-птица се нашао у мутној Темзи из које су га одмах извукли.

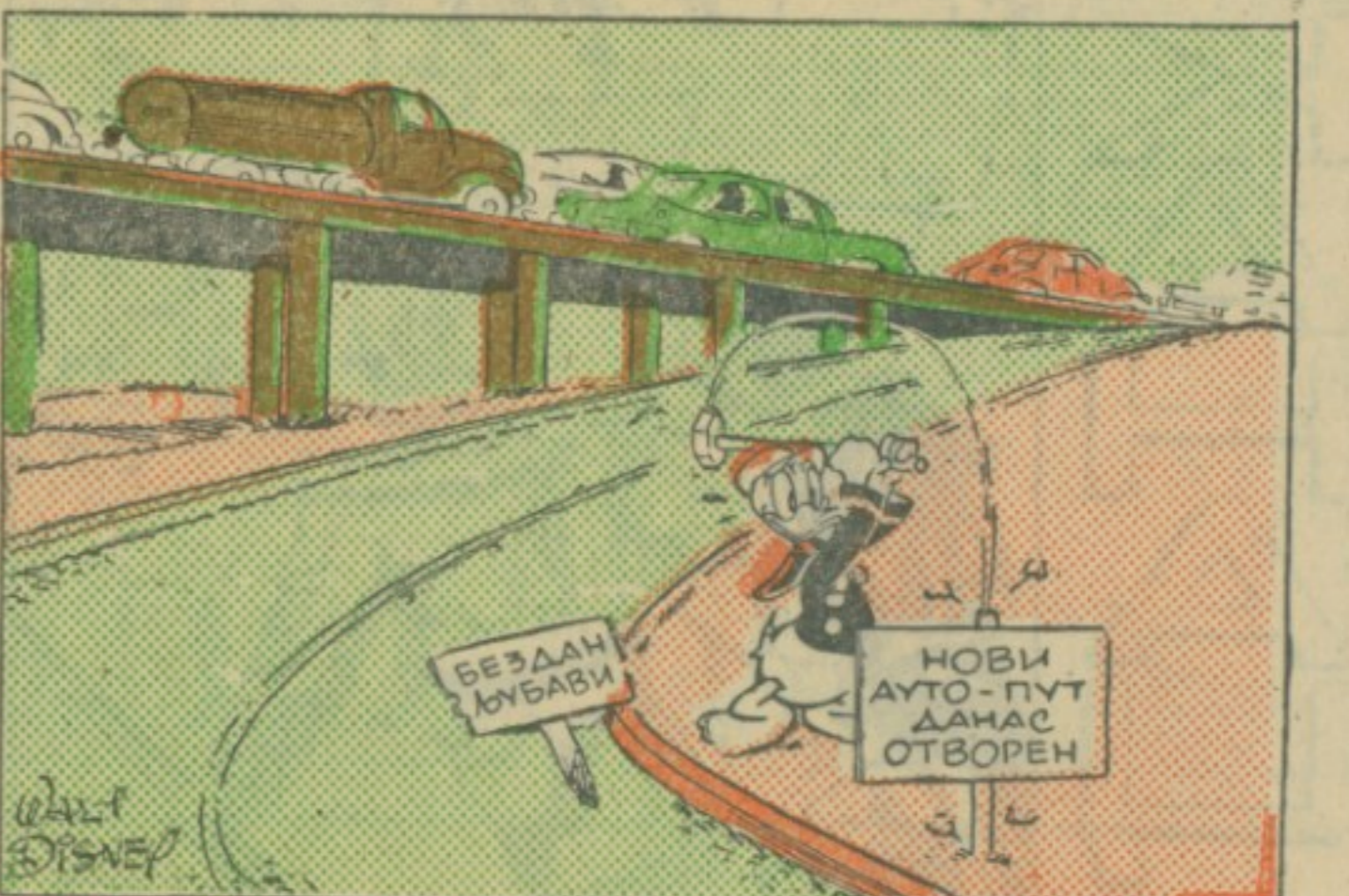
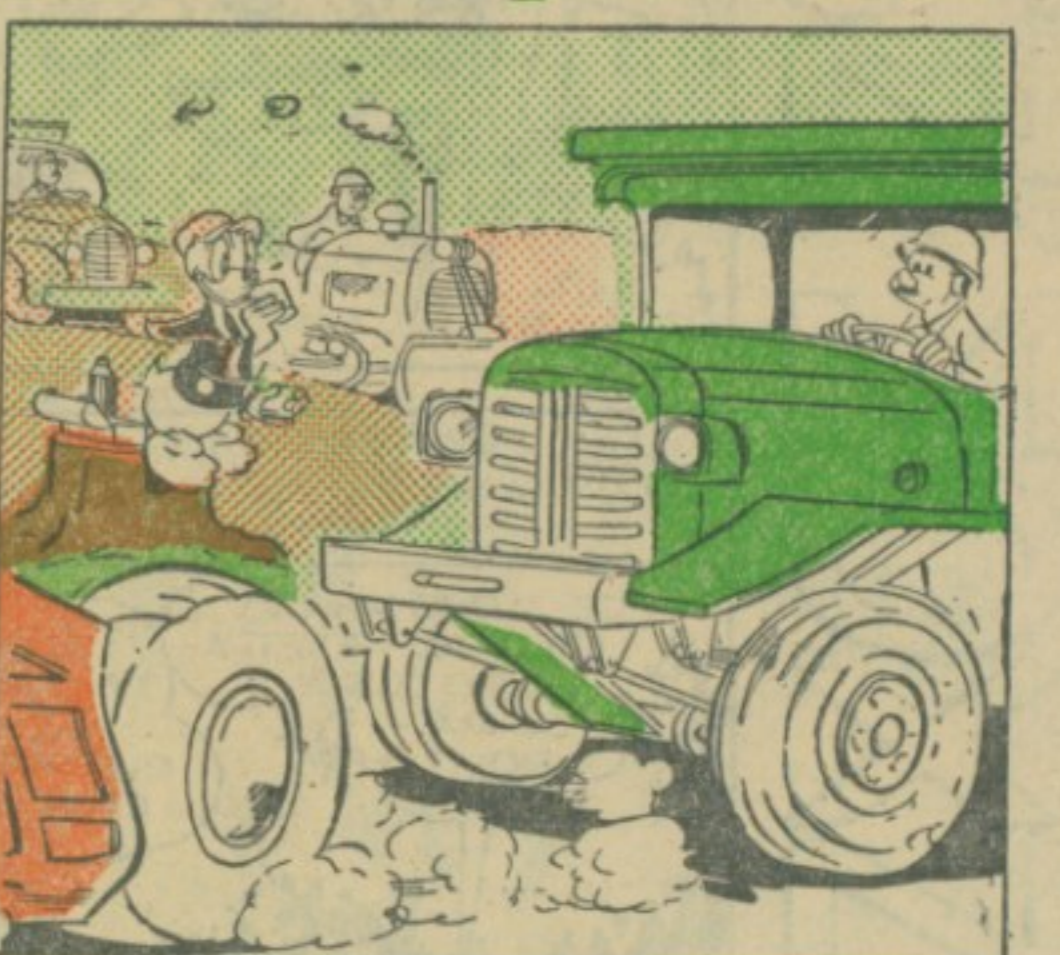
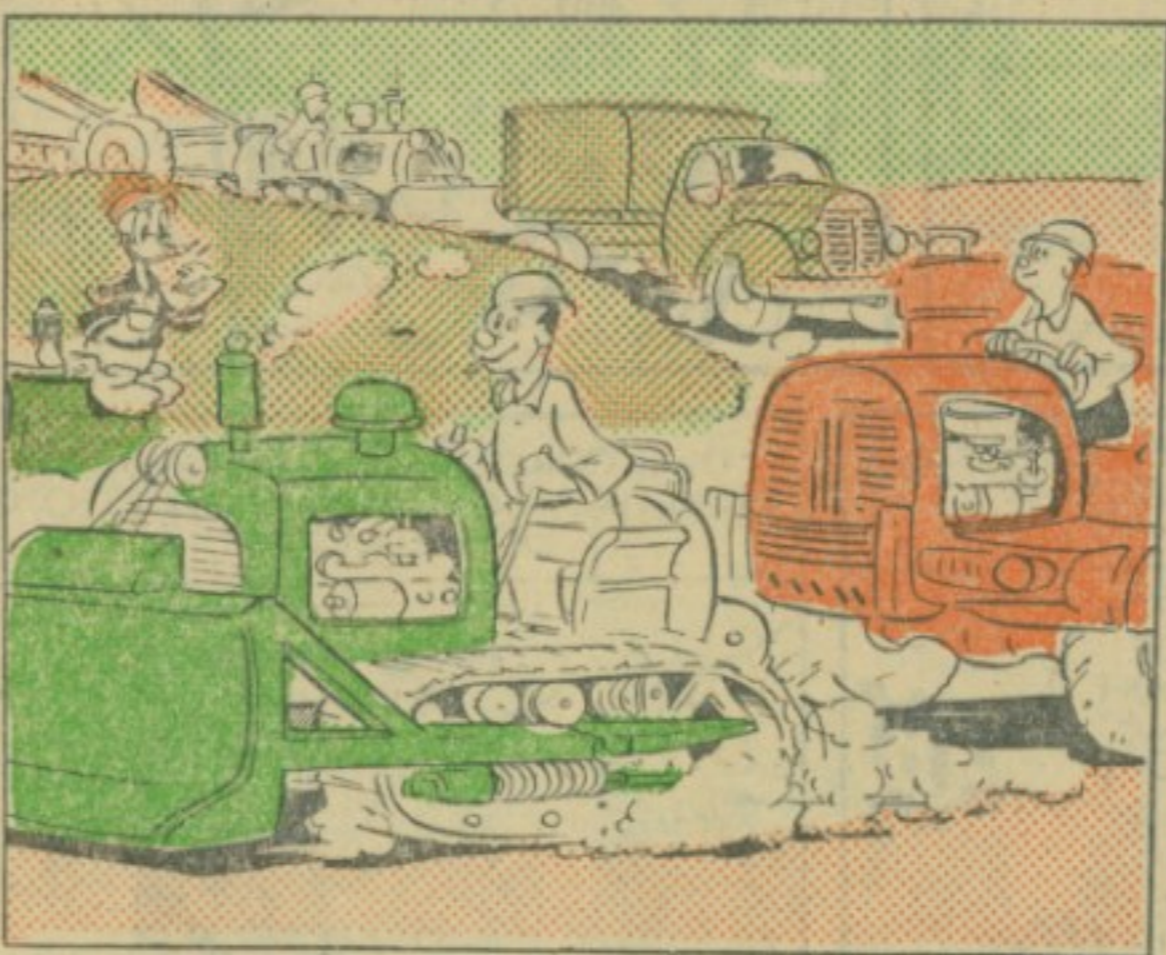
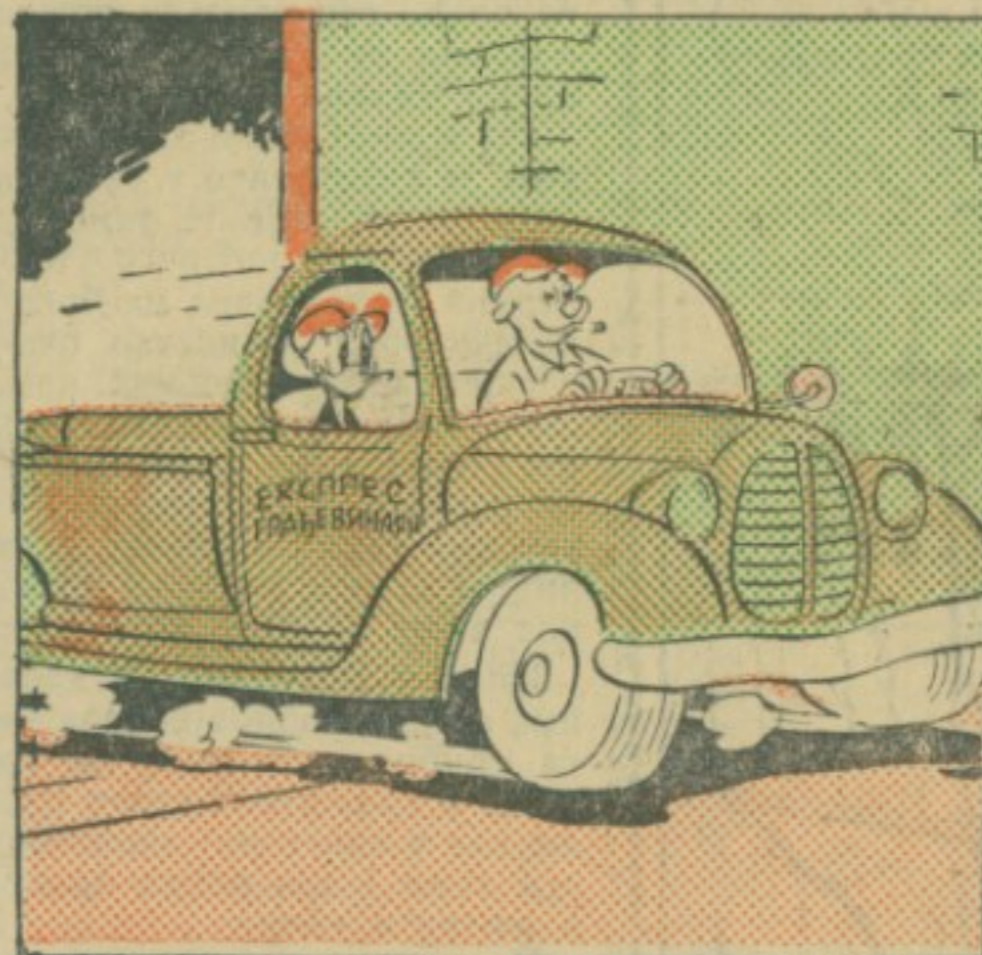
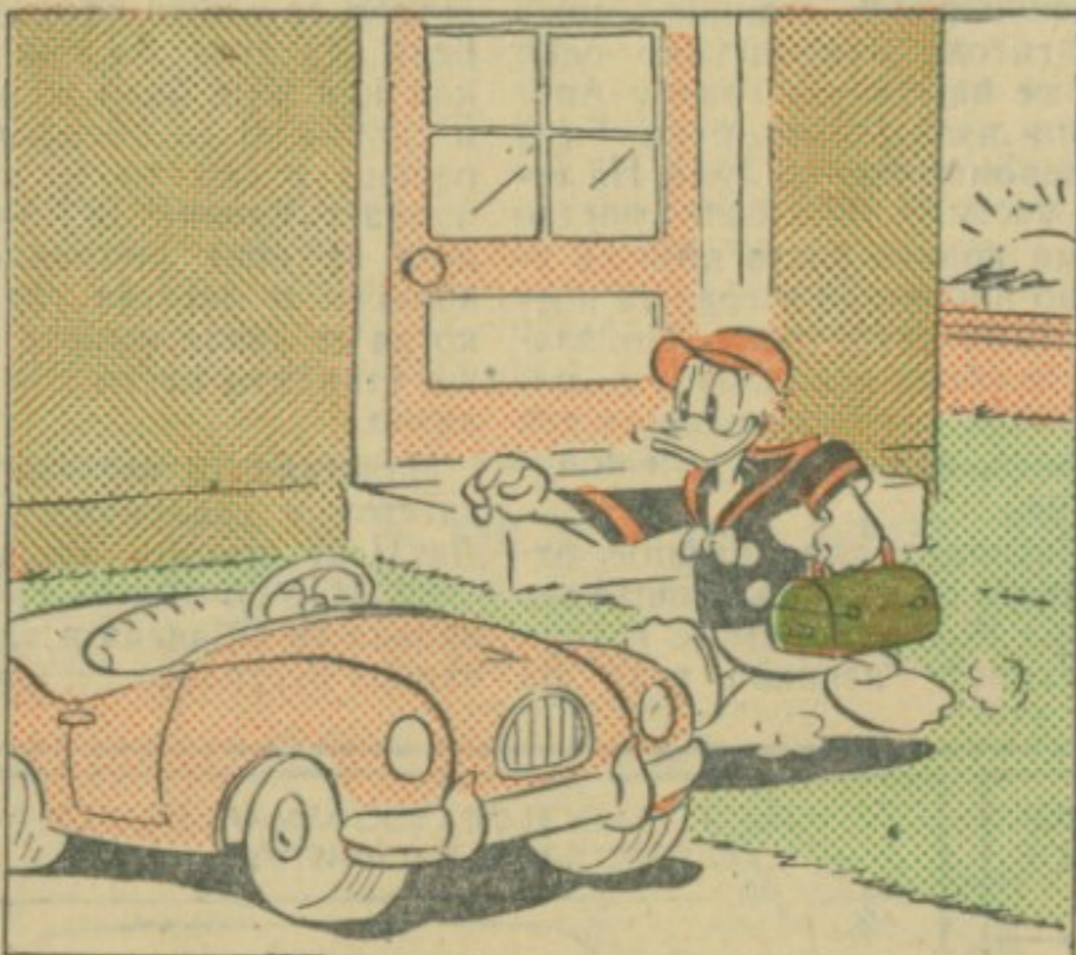
Неуспех није обесхрабрио Пају Јаребицу. Он је онако мокар изјавио да ће за идући покушај узети већа крила и — за сваки случај — привезаће за ноге балоне.

За канадске пеџаче

На усамљеним местима за риболов у дивљинама Северног Онтарија постављени су многобројни аутомати. За је-

дан канадски долар риболовци добијају из аутомата кутију са 50 живих глиста запакованих у влажну маховину.

АВЕТИЊСКИ ГРАДОВИ У АРИЗОНИ

Разне прозорске рупе, поломљен намештај, задрљале кутије од конзерви, торјеви за извлачење руда који жалосно стрше у блештаво-плаво небо, избледели натписи — и гробља: то је све што је преостало од насеља у којима су некада поточима текли зној, злато и крв, где су преко ноћи стицани милиони и исто тако брзо губљени.

За коцкарским столовима у „салонима“ шаролико друштво састављено од копаца злата, трговаца, грабљиваца и оног олоша који се увек окупа на таквим местима — знало је само за једно: што брже и што више зарадити. Многа кеса пуна грумења злата и златне прашине зачас је мењала сопственика; владао је колт а понекад и закон или оно што се само под тим сматрало.

Сунце сада немилосрдно жеже те аветињске градове. Можда тај израз „аветињски градови“ не одговара сасвим јер наше представе о томе увек су везане за зидине старих дворца, сводове, подземне тамнице, а о њима овде неће бити речи.

Већина тих напуштених градова није старија од сто година а неки су још из новијег времена. Можда је чак и ознака „градови“ нетачна јер

они ни у доба свога цветања нису представљали ништа друго него гомилу дрвених кућа, колиба и дашчара, груписаних око рудника који се или показују јавно или је безобзирно искоришћаван. Није било ни поплочаних улица ни јавних служби сем затвора и поште. Градови који су у време потере за златом настали у Калифорнији, Невади, Утахи и Новом Мексику били су импровизације.

Нико не зна колико је таквих градова било само на територији државе Аризоне јер су расути на огромном подручју од врућих долина на мексичкој граници до високих планина. У тим насељима водило се живот суров, пун одрицања и — скуп. Сада их посећују многи туристи, неки показују озбиљно интересовање за историју ове земље а други само чепају по рувинама тражећи неку успомени или украс.

Та насеља су привлачна и за цртаче и сликаре а једна мала група, тражећи благо које можда још лежи негде затрпано, испитује остатке те минуле епохе најмодернијим истраживачким апаратима.

Данас се мало зна о вањњу руда у Аризони за време владе Шпанаца и касније. Мексиканца, али име првог човека који ју је копао познато је:

Шпанац Антонио Еспејо открио је 1582. на данашњој реци Бил Уилијамс богату сребрну жицу, обавестио Мексико о овоме и доказао грумењем руде која је садржавала сребро. За овим открићем није одмах настала трка али су Шпанци уз помоћ својих индијанских радника-робова пронашли читав низ других жила. У оно време сребро је сметрано као врло драгоцене ковина па му је стога и цена била висока. Насеља која су подизана око ових рудника немају ни најмање сличности са градовима какви су нам познати из филмова јер се сценаристи углавном не придржавају историјске истине.

Изузев индијанских „публоса“ који су постојали још много раније као и шпанских мисионарских станица може се готово као сигурно рећи да се најстарији град у Аризони налазио на реци Гили североисточно од Јуме. На томе месту је 1858. зачас настао камп копаца злата који се вбрзо проширио у град са преко 1.000 становника. Но злато је вбрзо исцрпљено и „метропола“ на Гили иако се тек рађала, напуштена је и подувена.

Четири године касније откривена су нова налазишта злата на Колораду где је готово преконоћ изникло град Ла

У НАСЕЉИМА КОПАЧА ЗЛАТА УМЕСТО ЗАКОНА ВЛАДАО ЈЕ КОЛТ

Насеља која су у време потере за златом никла у Калифорнији или Новом Мексику, данас су напуштене рушевине. Градови су преко ноћи ницали и нестајали

Паз са 6.000 становника. Неколико година је чак био окружени град и представљао најважније насеље између Санта Феа и обале. Према старим извештајима није било ништа необично да копач заради 100—1000 долара дневно или ископа златног грумења за преко пола килограма. За седам година процвата многи копаачи злата стекли су и по осам милиона долара. Наравно да ови извори нису били неисцрпни и пошто је најмање покупљен људи су почели да се расељавају.

Ла Паз је задобио смртни ударац када је худљива река Колорадо променила ток и одједном се нашао на голем гребену без луке. За оно време, кад још није било железнице и саобраћај се обављао само речним путем то је значило пропаст. Касније је Колорадо, који је опет променио ток, збрисао и остатке града тако да се данас уопште не може открити место где се налазио.

Подстакнути вестима о богатству у градовима Гили и Ла Пазу армије трагача су кренуле у потрагу. И поред напада Индијанаца и ужасних напора пустолови су, шездесе-

тих година прошлог века, преградили све усамљене кањоне и широке планинске кланце. Али су и успели — открили су најзначајнија налазишта злата у Аризони — у рекама Линкс и Биг Крик (у пределу данашњег Јапана).

Један репортер је писао: „Можемо рећи да је нађено подручје са златом, од око хиљаду квадратних миља.“

На Рич Хилу — безимени брежуљак је касније тако назван — једног јутра 1862. нађено је грумење какво човек не би могао замислити ни у најсмелијим сновима. Таман се једно друштво копаца злата спремао да крене даље, кад је примећено да је настала једна мазга. Тражећи је један Мексиканац се попео на брежуљак и нашао мазгу на стеновитом гребену „сву у злату“. Следећих месеци копаачи који нису имали никакво друго оруђе сем великих ножева одвукли су одатле злата за преко милион долара.

По једном познатом копачу који је учествовао у експедицији место које је тамо настало названо је Вивер или Ви вервил. Без обзира на богате налазе град је постао озлоглашен због страшних насиља. Услови су постали толико страшни да је лист „Феникс гезет“ 1899. писао: „Вивер има тамну и крваву историју и зато је најбоље да никад више не буде настањен.“

Ипак у Вивервилу и данас има старих колиба копаца злата грубо начињених од камења и запуштено старо гробље где у спокојној анонимности леже једни поред других и жртве и убице.

Према имену једног истраживача који је први копао злато у Аризони 1861. настао је град Уелкер на Линкс Крику, реци најбогатијој златом у историји Аризоне, и постао вбрзо највећи на читавој територији. Али опет се поновила стара историја... после неколико година пресушило је богатство, напади Индијанаца су постајали све жешћи тако да су и они најупорнији напустили град. Неколико старих порушених колиба и рушевина једне пилане у шумовитом кањону — то је све што је остало од Уелкера. Са проширењем транспорта

настао је у Аризони 1870. опет период цветања рудника сребра и трајао све до катастрофалног пада цене сребру 1893. Већина аветињских градова потиче из тих година. Неки од њих, на пример Томбстон, живе и даље у причама, песмама и, наравно, филмовима са Дивљег запада. Али још више је кампова који су покривени пустињским песком или ишчезли као дим логорске ватре.

Једном је неко покушао да нађе град Сербат за који се верује да још постоји али никде нема табле која показује пут до њега.

У месту Минерал Парку налазе се још рушевине каменних кућа, остаци дућана и стара воденица. То је наравно сасвим мало када су у њему некада излазила три дневна листа, кад су ту постојали адвокати, хотели, музичка капела, ватрогасци, па и војничка организација и трговци свих врста.

Двадесет пет миља северозападно одатле лежи Вајт Филс, један од најинтересантнијих напуштених градова. Трговачке куће у некада главној улици још су упола читаве као и пошта. Кроз разбијена окна школске зграде фијуче ветар али на столовима леже још књиге које нико не дира. Казани у којима је испирано злато стоје преврнути а у дућану једног трговца штофовима још се налази каталог са узорцима из 1892.

У Оутмену још и данас ради пошта, има неколико дућана и шака становника који живе у нади да ће се услед наглог скока цене злату исплатити да поново отворе рудник Том Рид.

Свакако је најбоље одржан у Аризони „град“ Цером који је некад био велики рудник бакра и чије је становништво од 15.000 спало на 150 људи. Осим једног интересантног музеја ту има још неколико дућана које воде стари, љубавни становници.

После Силвер Кинда где данас још животаре два становника, могли би да се помену Александра Флудел, Бредшав, Америкен Флег, Голд Палисејд... Остала су само имена, остаци једног минулог времена.

ПОСЛЕДЊИ
ТАЈНИ
ОКОН
ТАЈНА

ГРУПЕ СУ КРЕНУЛЕ ПРЕМА РАТНОМ ПЛАНУ И УСКОРО СУ ГРУПУ СОКОЛОВОГ ОКА НАПАЛИ МИНГОСИ.

У ТОМ ТРЕНУТКУ ПОЈАВИЛИ СУ СЕ МАНРО И ЧИНГАЧГУК.

ПРЕУЗМИ КОМАНДУ, ЧИНГАЧГУКЕ! ЈА И МОЖА БЕЛА БРАКА УДАРИЋЕМО НА СЕЛО!

КАД СУ СЕ ПРИБЛИЖИЛИ СЕЛУ, УГЛЕДАЛИ СУ МАГБУ С ДВОЈИЦОМ ЊЕГОВИХ РАТНИКА.

ЈЕ Л' ОНО УНКАС ШТО ТАКО НЕУСТРАШИВО ЈУРИ ЗА МАГВОМ?
АКО ЈЕ УНКАС, ОН ЊЕ ГА СИГУРНО СТИКИ!

ОКО СОКОЛОВО, ДАНКАН И ДАВИД ПОХИТАЛИ СУ ЗА ЊИМА ШТО СУ БРЖЕ МОГЛИ.

ТРЧЕ ПРЕМА ПЕКИНИ!

ПРОНАЛАЗАЧ ПЛАНЕТАРИЈУМА

Познати староримски говорник и писац Цицерон, који је живео пре око 2.000 година, помиње на једном месту да је он лично видео необичан уређај који је пронашао Архимед лично.

Архимед је начинио полукуглу која се окреће и на којој су се Сунце, Месец и пет планета кретали с различитим периодима ротације. Задивљен савршенством овог проналазаска Цицерон, коме су показали „планетаријум у дејству“, записао је да је видео како се са сваком окретом Месец диже изнад земљиног хоризонта следећи Сунце. Он је видео и помрачење Сунца

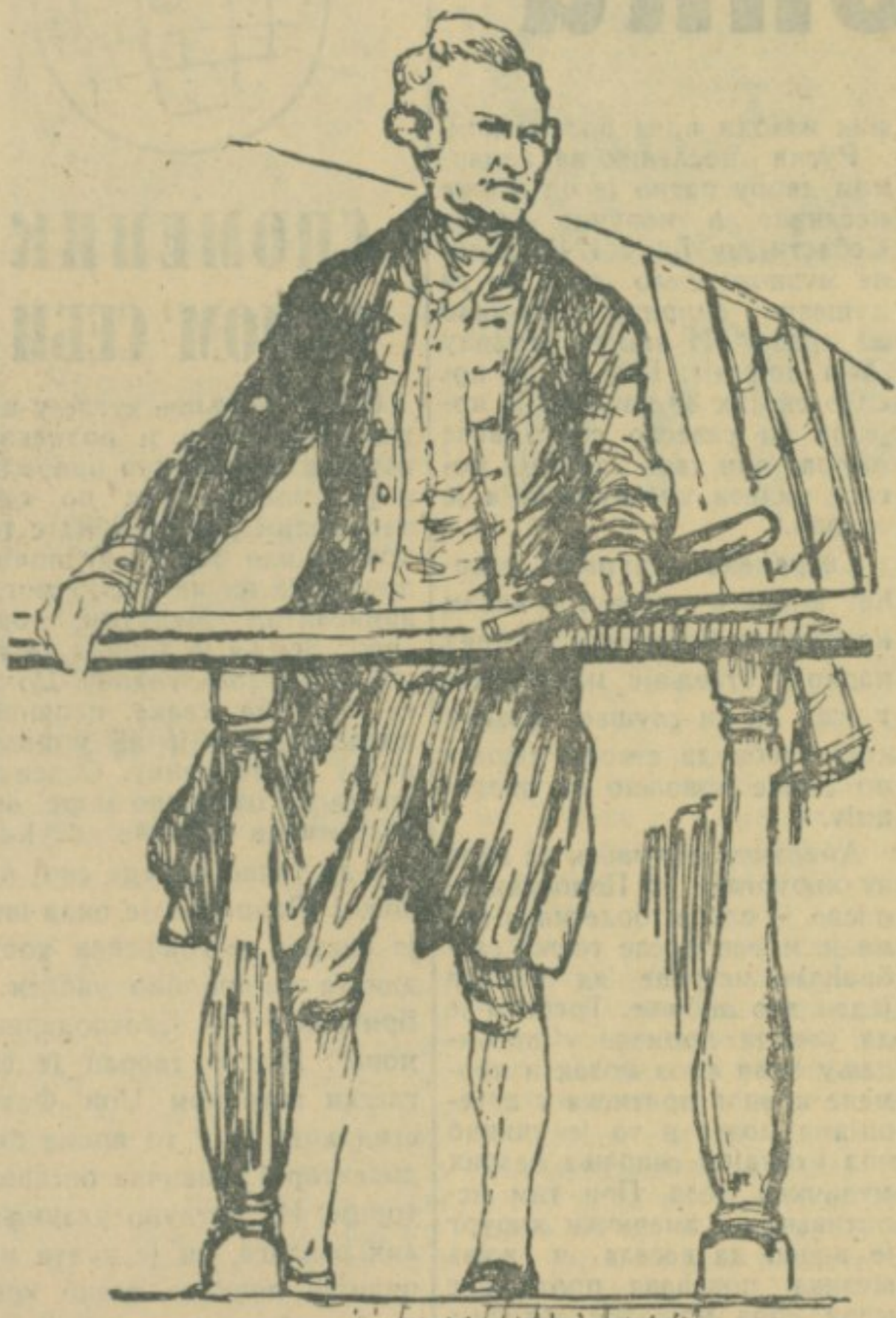

кад је Месец доспевао у купу стубу сенку Земље.

Прошла су готово два миле нијума пре но што је поново био „пронађен“ планетаријум, додуше много савршенији од оног који је видео Цицерон.

Ипак, палма првенства припада Архимеду.

НЕОБИЧНА СУДБИНА ДНЕВНИКА ЦЕМСА КУКА

дање било је солидно и у његовом припремању нису учествовали „литерати“ слични Хауксворту. Биглехол је био убеђен да припремање неће захтевати велик труд.

Неуморни истраживач поново се загнурио у архиве. Нашла је два дужа Кукова рукописа, делове његових својеручних бележака, три копије бродског дневника с друге пловидбе и 24 дневника других учесника ове експедиције.

И тада су на видели изашле невероватне ствари. Показало се да је онај исти гроф Сендвич поручио издавање материјала с друге Кукове пловидбе канонику Џону Дагласу који је био писменији и лукавији од Хауксворта. Он је радио тајно, у својој хелији, да би неузмираван могао да испуни поверљива наређења својих високих покровитеља.

Даглас је тако изменио Кукове материјале да их „марка рођена не би познала“. Убацавао је оно што је желео, а изабацивао све пасусе у којима је Цемс Кук критиковао британске поморске власти и британску колонијалну политику. Дагласов „редакцијски задатак“ није се ограничио само на додавање и изабацивање. Потпуно је обескривио Кукове записе поделивши их произвољно на поглавља и главе и изменивши систем рачунања времена којим се Кук служио, због чега је дошло до нарушавања хронологије догађаја.

Више од 180 година стотине хиљада људи нису ни сањали да су читали не дневнике Цемса Кука, већ препоручену, на неким местима потпуно фалсификовану верзију коју је по поручбини склепао Џон Даглас.

Године 1961. Биглехол је издао материјале које је прикупио. Поред дневника великог морепловца у ово издање су ушли записи и многих других учесника експедиције. Биглехол данас ради на „рашчишћавању“ материјала последње Кукове експедиције.

Близу два века географи и љубитељи путописа читали су не дневнике великог морепловца већ њихове фалсификоване верзије.

Ускоро је Хауксворт објавио први опис Куковог путовања. То дело било је не само недаровито, већ и увредљиво. Хауксворт је безобзирно, по својој вољи, мењао и прекрпао Кукове белешке, стављајући у уста многе отргане изреке које су довеле до беса великог морепловца када их је прочитао.

Све до краја 19. века Хауксвортово дело било је једини извор за упознавање читалаца са првом Куковом експедицијом. Тек 1893. године били су објављени Кукови дневници о његовој првој пловидби, али је и то издање израђено према копијама његових записа јер је оригинал изгубљен и то, изгледало је, неповратно.

Године 1950. новозеландски научник Биглехол прегледао је на тражење и проучавање докумената Цемса Кука и пет година касније издао је извршне материјале о првој Куковој пловидби.

То је тек био почетак огромног подухвата да се дође до чисте истине о Куковим експедицијама.

Прва Кукова пловидба није била најзначајнија. У ствари, то је било само извиђање. На следећем, другом путовању око света Кук је доказао да је огромни Јужни континент, који је до тог времена на мапама заузимао површину једнаку читавој Еврозији — најобичнији географски мит. Кук је први продрио далеко до јужних ширина Тихог, Индијског и Атлантског океана и научни свет је најзад поверовао да већи део земљине јужне полулопте чини не копно, већ вода.

Дневнике са овог путовања издао је 1777. године британски адмиралитет. Ово из-

Акваријум — озбиљан проналазак

Акваријум је пронађен не баш тако давно — пре нешто више од 120 година. Треба одмах рећи да прави акваријум није само обична стаклена посуда с водом. У њему обавезно треба да има воденог биља које ствара рибама неопходан кисеоник. Иако ова ми-

сва изгледа сасвим једноставна, на њу је први дошао 1841. године енглески природњак Вард. Његов први опитни „стан за рибе“ одлично је положио испит. А тек после дванаест година Вардов проналазак добио је свој данашњи назив: акваријум.

АНЕГДОТЕ

КИСЕЛИНА С МЛЕКОМ

Чешком лекару Јозефу Шкоди обратили су се једном с питањем како се највише лечи од тровања сумпорном киселином.

— Најбоље средство против сумпорне киселине је млеко — одговорио је Шкода.

— А како га треба употребити да би његово дејство било најбоље?

— Најефикасније од свега било би када би се млеко пило с киселином.

РАЗУМЕВАЊЕ

Познати енглески књижевник Х. Џ. Велс показивао је једном пријатељу своју нову кућу у Лондону. На трећем спрату отворио је врата једне мале собе и рекао:

— А ово је моја соба за спавање!

— А зашто не употребљавате оне две дивне спаваће собе у приземљу? — запитао га је пријатељ.

— Оне припадају мојој кућној помоћници и мојој куварници — одговорио је Велс. — Обе су код мене у служби већ 22 године.

— Али у већини кућа послужу се дају мале собе — приметио је на то пријатељ.

— Баш зато је код мене другачије. Наиме, моја мајка је била кућна помоћница у једној лондонској кући.

КАД СЕ ОТВОРЕ БРАНЕ

Покојна холандска краљица Вилхелмина била је позната по својој духовитости и довитљивости. За време првог светског рата немачки цар, који је још веровао да ће моћи да покори целу Европу, покушао је да начини утисак на холандску владарку:

— Наши гардисти — разметљиво се хвалио — високи су седам стопа.

— А кад ми отворимо наше бране — одговорила му је она мирно — вода је дубока десет стопа.

ПРОНАЛАЗАЧ WALT DISNEY'S

ЖИВО ПИСМО

Из поштанског сандучета допирао је плачан глас: „Пустите ме напоље! Хоћу свом тати!“ Полицајац који је стајао на углу улице просто није могао да поверује својим ушима. Ипак, када је касније наишао један поштански службеник са кључем од сандучета — енглески сандучићи за писма много су већи од наших — и откључао га, нашао је у њему између писама и дописница и петогодишњег Кевина.

Дечак је касније испричао да се са друговима играо жмурке, а како је поштанско сандуче стајало широм отворено, он се сакрио у њега. Међутим, непосредно после тога неко је наишао и залулио врата. Полицајац је из радозналости, измерио дечака: Кевин је, стојећи у сандучету, сезао главом тачно до прореза за убацивање писама.

Здравље и музика

О томе да ли музика може да делује као лек, доста се дискутује нарочито у медицинским круговима. У последње време у Шведској и САД многи лекари покушавају да употребе такозвану мело-терапију, односно лечење музиком болесника од извесних нервних болести, нарочито оних које настају као последица цивилизације: осећања страха, нервне депресије и неких других.

Већ су грчки филозофи и лекари знали за везу између музике и психичке реакције здравих особа, па и болесника од извесних нервних и душевних болести.

Иако се ни до данас тачно не зна како музика делује на душевне функције човека, сигурно је да се у извесним случајевима душевних промена — музиком може постићи побољшање.

Шведски музикотерапеут износи овај случај: на психијатријску клинику у Линду доведена је болесница отара 52 године у тешкој депресији. Данима није проговарала ни једну реч, одбијала је да једе, и ништа је није занимало. Осим тога на лицу и по рукама имала је тежак алергични екцем који је сврбео. Кратко време пре тога она је доживела тежак душевни потрес. Сви начини лечења који савременој медицини стоје на располагању остали су безуспешни. Тада је у болесничин јастук стављен микрофон преко кога је она слушала музику Баха и других класика.

Већ после прве музичке сесансе болесница се осећала боље, после треће свраб је по-

Весела и жива музика повећава протикање крви кроз мождане крвне судове. Раделов »Болеро« изазива немир, Моцарт делује умирујуће

пустио и екцем се смањивао. После осме сесансе класичне музике, болесница је проговорила и почела да се интересује за догађаје у својој околини. Деветог дана пошто је проговорила, изишла је са клинике потпуно излечена.

Ово јасно показује да музика повољно утиче не само на душевно стање, него и на теле-

стичке промене (екцем) који изгледа немају никакве везе са душевним збивањима и нервним системом — а у ствари су присто везани, јер се друкчије не би могао објаснити успех.

Прашки лекар др Раудиц је први 1840. године објавио резултате испитивања: музика — медицина. Дошао је до закључка да харфа и флаута делују умирујуће док певање и народна музика имају „сувише лично обележје“ и нису довољно „објективни“. Чак ни соло музика на виолини није подесна за лечење, јер уметник уноси искушење својих личних осећања тако да то омета лечење.

Модерни огледи потврђују ово Раудицово мишљење. Шведски психолог Ниман говори чак о „душевном“ тровању професионалног виолинисте.

Сви стручњаци за лечење музиком слажу се у томе да је за успех терапије важно да болесник не види уметника који свира. Због тога музика на радију, са плоча, са магнетофонске траке боље делује него музика коју умет-

ник изводи пред болесником.

Руски посланик на немачком двору patio је од тешке несанице и наручио Јохану Себастијану Баху 1741. године музичко дело „које би га душевно смирило и учинило га спава.“ И заиста годину дана допније, Бах му је послао својих 30 варијација које је он савесно свако вече слушао али тако „да није могао видети уметника који је свирао.“

Савремена хирургија такође користи музику: у неким клиникама болеснику се пред наркозу стављају микрофони у уши да би слушао музику која треба да створи душевно стање повољно за операцију.

Амерички стручњак за нервну хирургију др Подолски описао је случај болесника коме је морао после тешке саобраћајне несреће да уклони један део лобање. Требао је да утврди промене у протикању крви кроз мозак и промене крвног притиска у артеријама мозга и то је учинио под утицајем свирања разних музичких дела. При тим испитивањима амерички хирург је видео да весела и жива музика повећава протикање крви кроз мождане артерије док тужна и монотона музика изазива супротне појаве.

Сви лекари се слажу да музика може повољно да делује само на болеснике који болују од извесних нервних или душевних поремећаја. Нико не тврди да се музиком могу излечити тешка, органска и нервна душевна обољења.

Музика делује на обичног човека гј. непрофесионалног музичара много повољније него на професионалног. Психолози то објашњавају овако: нестручњак пушта да музика на њега делује док професионални музичар слуша и одмах процењује њену вредност и при томе она губи свој терапијски ефекат.

Огледи на деци од 4 до 7 година показали су да Раделов „Болеро“ или „Жар птица“ Стравинског, изазивају раздражење и немир, док музика Баха, Хајдна и Моцарта умирује. Позато је и психолошко дејство музичких „шла тера“ као што је „Тужна је недеља...“ због којих је настајала права епидемија самоубиства. То само показује колико музика може да утиче на психичко стање али и на побољшање здравља нарочито душевних болесника.

СПОМЕНИК САМОМ СЕБИ

Слика Земљине кугле у мрежи упоредника и подневака изгледа нам толико природна и разумљива сама по себи као, рецимо, аутомобил с точковима или бор са иглицама: другачије их не бисмо могли замислити. Међутим, овај „вео“ Земља је добила не тако давно: 1675. године. До тога времена свака пловидба представљала је за морнаре праву пустоловину. Отиснувши се на отворено море, они нису имали никакве могућности да тачно одреде свој положај. Природно је онда што је систем географских координата најпре био уведен у Британији — „господарици мора“. Његов творац је енглески астроном Џон Фленстид који је у то време био директор Гринвичке опсерваторије. Из потпуно разумљивих разлога, он је нулти меридијан повукао тачно кроз своју лабораторију. Да би се овековечила ова значајна чињеница, испред лабораторије је подигнут камени зид и на њега је свечано причвршћен бронзани стожер који показује положај нултог меридијана.

Сан није издајник

После двогодишњег испитивања амерички психолози су утврдили да људи који говоре у ону никад не одају при томе своје тајне. Наиме, код њих и у сну извесна „дон трола“ никад не спава.

ПРЕД САН

ОВАКО РАСПОЛОЖЕЊЕ ВЕРОВАТНО ВАМ ЈЕ ПОЗНАТО: ТАКО СЕ ОСЕЋАТЕ КАДА СЕ НЕДЕЉОМ ПОСЛЕ УКУСНОГ И ОБИЛНОГ РУЧКА ЈЕДВА ОДВУЧЕТЕ ДО НАЈБЛИЖЕГ ЛЕЖАЈА ДА БИСТЕ УТОНУЛИ У САН. ИСТО ЈЕ ТО УЧИНИЛА И ОВА ЛЕЊА ЖИВОТИЊИЦА ШТО САЊИВО ЖМИРКА. ТО ЈЕ АУСТРАЛИЈСКИ КОАЛА, ТОРВАР КАО И КЕНГУР, ЗА КОГА СЕ ПРИЧА ДА СПАДА У НАЈЛЕЊА БИГА НА ОВОЈ НАШОЈ ЗЕМЉИ. ЗА ЊЕГА ЈЕ УВЕК НЕДЕЉА: ОН ЧИТАВ ДАН ТУМАРА — НЕСПРЕТАН, СМЕШАН И САЊИВ, ОЛИЧЕЊЕ ЛЕЂОСТИ, ТРОМОСТИ И НЕЗАЈНТЕРЕСОВАНСТИ. УПРКОС ОВАКО „НЕОДГОВОРНОМ“ СКВАТАЊУ СВЕТА И ЖИВОТА, КОАЛА ЈЕ ПОСТАО СЛАВАН: КАО МОДЕЛ ЗА НАЈОМИЉЕНИЈУ ДЕЧЈУ ИГРАЧКУ — МЕДУ ОД ПЛИША.

БЕШУМНИ ПИШТОЉ

Стражар код светионика Вели Рат на Дугом отоку и пред свануће 14. фебруара 1945. године, после целе пробдеване ноћи, коракао је утабаном стазом нестрпљиво очекујући сваког часа смену. Његово ухо је у једном трену ухватило једва чујне кораке али из правца одакле се није надао својим друговима. Застао је и ослушнуо. Све је опет било мирно. Тек што је поново крећу, сасвим неочекавано, осетио је оштар бол у рамену. Низ леђа му је линула крв.

Био је ипак толико присебан да се окрене. У близини није било никога. Значи, није то био убод ножем. А пуцањ се није чуо! У камењару је наједном приметио силуētu непознатог човека. Знао је да у то доба нико од његових другова не би био тамо. Потерао је пушку и опалио. На пуцањ је притрчао суседан стражар. Док је тумарао око рањеног друга и сам је осетио бол у вучи из које је шикнула крв.

Још један погодак из неког чудног оружја! Обоица су прихватили Оушке и са напором почели пуцати. Убрзо су им у помоћ стигли и остали другови. Чим су сазнали шта се десило дали су се у потрагу за непознатим непријатељем.

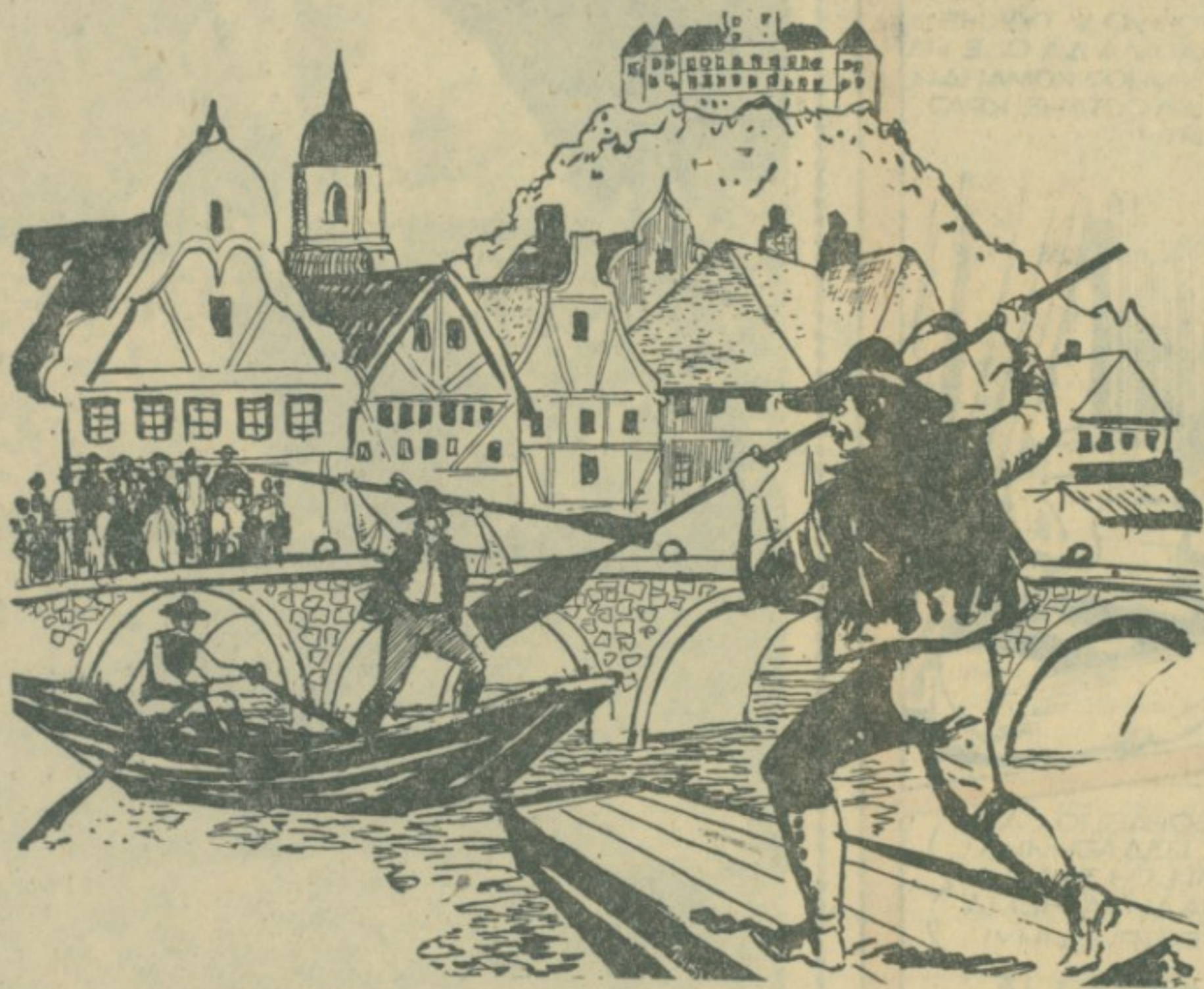
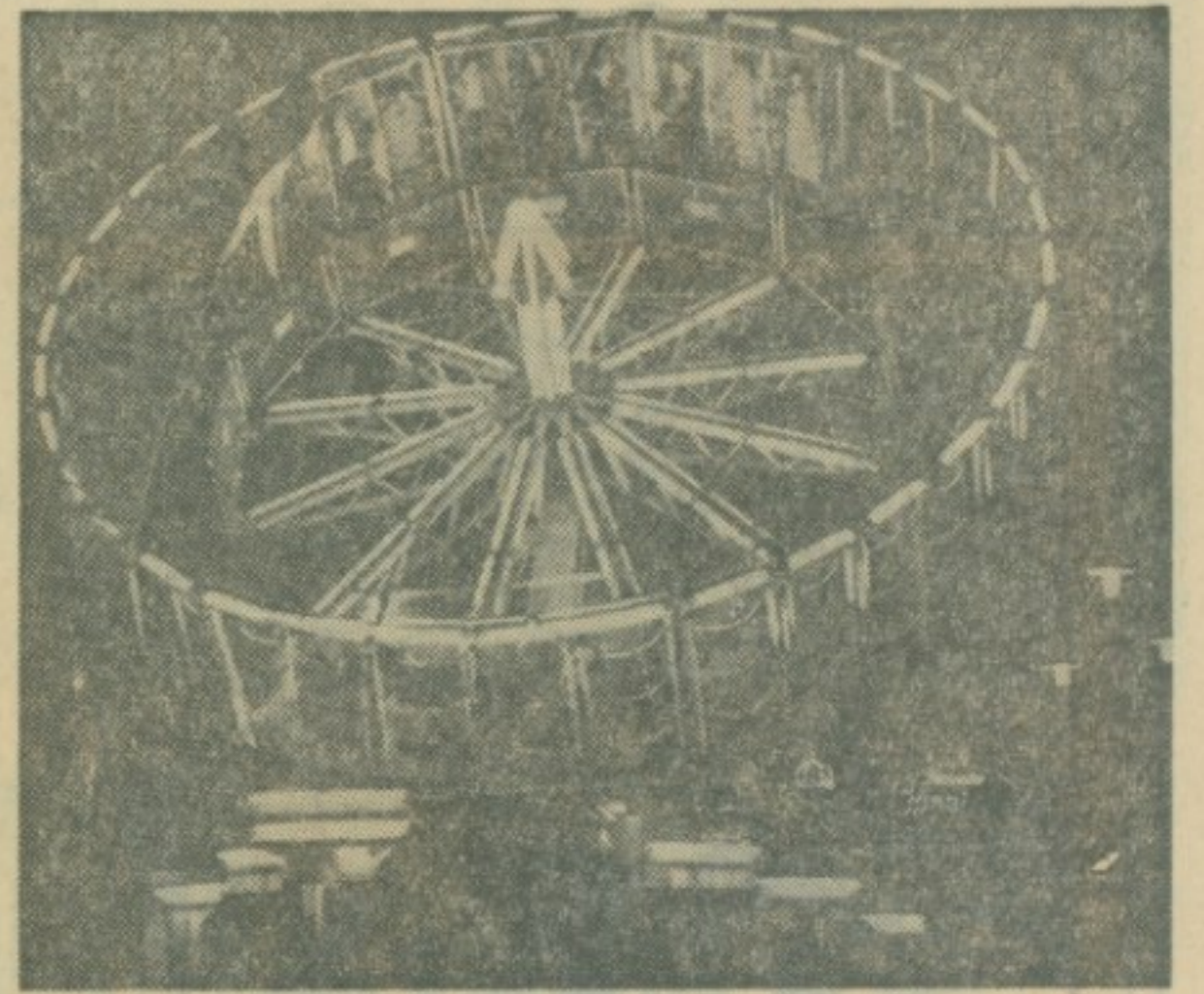
Нашли су смртно погођеног немачког поручника и рањеног подофицира с диверзантском опремом и пиштољем који пали без пуцња. Од подофицира су сазнали да је група немачких диверзаната стигла гу-

меним чамцима и искрцала се на острву с намером да минира светионик. Нешто даље од обале чекао их је моторни чамца којим су дошли са Ријеке.

Да би извршили задатак требало је најпре да уклоне стражара. То је пало у део поручнику и подофициру. Покушали су да му се нечујно приближе и ухвати га живог али када у томе нису успели пуцали су из бешумног пиштоља. Погоци нису били смртоносни и оба борца су остала жива.

ИЗ ЖИВОТА СТАРЕ ЉУБЉАНЕ

Та поплава је обухватила и Саву све до испод Загреба. Тада су до Љубљане могле да долове и највеће речне латне лађе, галије на једра, које су се баш спремале на неки поход против Турака, а криле се негде на Сави, у близини Загреба. Поплава Љубљанице 1589. била је још тежа: река је у налету однела мноштво дрвених кућа са обала заједно са укућанима. Неки од њих спасли су се тек код Брежица, на смиренијим токовима Саве.

За време летњих вечери грађани Љубљане — а њих је поред Словенаца било свих могућних народности, чак и Холанђана, Данаца, северних Немаца и Француза (једну трећину становника сачињавали су странци) — уживали су возећи се чамцима по тихој Љубљаници. Певало се и свирало: „звучи песме и музике тонули су у тихо таласање реке.“ На чамцима лампони, музика, а дрвене куће поред обале осенчавале су се разнобојним светлосним шарама. На малим трговима поред обале играла је омладина и доживљавала се са онима на реци. Чак и велике товарне лађе, привезане поред царинског уреда, кићене су шареним фењерима. „Љубљаница је живот Љубљане — каже Валвазор — и њен најлепши украс, иако може да буде страх и трепет. Али она то није увек...“

Велики догађај за старе Љубљанчане били су дочеци и испраћаји великих трговачких лађа, јер је поред људи из доњих крајева увек на њима било и домаћих. Тада се на обалама Љубљанице где су пристајале такве лађе, приређивало весеље уз велике кресове, игранку и песму...

За »васионске путнике« — космичка вртешка

За четврт долара сваки Американац ће моћи да испроба велики страх пред полазак у васиону и узбуђење које је доживео астронаут Глен у кабини своје ракете — сваке вечери на Бродвеју. Наравно, то није права астронаутска кабина већ један тип дечје вртешке.

Замислите један огроман то чак, подељен на 32 усправна застакљена одељка, који се пуним замахом окреће око своје осовине. Кад све „муштерије“ заузму место у својој необичној кабини без пода настаје полазак: 4, 3, 2, 1, 0 и — муштерија се осети као да је ишчупана из земље, као зрно песка које је ветар по-

нео у ковитлац. Точак се пење, а човеку у стакленој комори се чини као да се земља и небо љуљају и изврћу. Осети као да ништа нема испод ногу сем страшне празнине. Чини му се да ће пасти као каменчић у руду. Али не, центрифугална сила га држи залепљеног леђима уз то чак, а вртешка се и даље окреће у ковитлац док се на послетку не умири и док из ње не изађу ошамућени људи. Зар вам после овога не изгледа да су старински рингишпили са дрвеним коњицима били лепши и романтичнији? Али свако време има и своје играчке.

Пре три стотине година Љубљаница је била пловна за »велике лађе« које су са путницима и товарима робе стизали Савом и другим рекама

У чувеном делу Јанеза Вајкарда Валвазора, (1641 — 1693), Љубљанчанина, које носи наслов „Слава војводине Крањске“ — има много врло драгоцених података о словеначком народу из свих области и не само из времена кад је писац живео него и из ранијих раздобља. То огромно дело, делимично илустровано лепим уметничким бакоррезима, чита се са уживањем. Писац га је написао на немачком језику, али нама је данас приступачно у избору на словеначком, са одличним коментарима. „Слава“ је објављена 1689. године у петнаест свезака, које су повезане у четири дебеле књиге. Као место штампања означена је Љубљана, иако је то био Нирнберг.

Валвазор је био члан енглеског краљевског друштва и то га је свакако уврстило у ред тада најпознатијих европских научника. Својим највећим и најславнијим делом обухватио је све што је могао да запази у својој родној земљи. То је свестрана енциклопедија већег дела словеначких крајева, као и оних области које се с њима граниче. Валвазорово дело је у нас постало углед за све сличне радове, али га је мало ко премашило.

Старој Љубљани Валвазор је посветио велик број страница обрачунајући њену историју од најстаријих времена па до оног у коме је живео. Поред опширног описа самог града, његових бедема, кула и капија, унутрашњег уређења, и живота грађана који је био врло шаролик — он се посебно задржао на реци Љубљаници — „жили куцавици древне римске Емоне“.

„Напустимо сада говорене о Љубљани и погледајмо њену реку Љубљаницу — која је вароши дала данашње име“ — пише Валвазор. Она је млада, спорог тока, али за јаким вјетром, као што су биле 1653. и 1687. године, она се готово до дна замрзне. Пловна је и за велике лађе, које из Саве и других река стижу са својим богатим товаром све до Љубљане. На Љубљаници су многи млинови, јазови, острва, и приличне дубине. Ниже Љубљане, у доњем току ове реке, настају мочва-

ре у ширини и дужини од неколико миља, и требало би их исушити али то „стручњачки могу само да учине Холанђани“. Љубљаница је у Љубљани премошћена с неколико мостова, али то ништа не смета и већим лађама да уплове у сам град и да се ту искрцавају и утоварују.

Необично нам је данас кад чујемо да се о Љубљани говори као о речној луци. Међутим, три стотине година раније она је то одишта и била. У њој је постојао и виши царински уред који је контролисао довоз робе лађама, као и лађарски еснаф који је био подељен у „велики и мали“. Припадници првога радили су на трговачким лађама које су могле да носе и по неколико тона. Они су били и нека врста пилота који су из Саве, кроз мочваре, проводили трговачке лађе до Љубљане, па и даље. А „мали лађари“ превозили су путнике и ситну трговачку робу из Љубљане до Сиска и Карловца.

Тај „водени свет“ који је обављао опасан посао био је дењен од својих суграђана. Старе хронике говоре да су се у древна времена приређивала такмичења љубљанских лађара на реци Љубљаници. Једно од првих одржано је маја 1092. године и за победнике су биле одређене и награде. Такмичење се састојало у борби између два лађара, који су у чуновима кидисали један на другог, гађали се и гонили вестима. Ко се дуже одржи — тај је победник. У ствари, приказивала се вештина пловидбе по речним брзацима којима су могли да пролазе само највештији.

Љубљаница иако тиха, најаситија је Љубљани често велике штете. Нарочито у пролеће кад су се топили снегови. Забележене су велике по-

плаве 1537. године када су се људи с тавана својих кућа спуштали директно у чамце и пловити улицама Љубљане.

Самарканд место — МУЗЕЈ

Самарканд је прастаро место које по својој прошлости и архитектури представља прави музеј. Главни је место Узбечке Републике и прави је узор средњовековне архитектуре. Кроз то место су пролазили коњаници Александра Великог, арабљански војници, прохујале су хорде Чингис-кана, ту су откривени трагови вероватно првог организованог друштва. Низ легенди везан је за прекрасне грађевине Самарканд а али је најинтересантније оно што се данас дешава. Да би се сачувале прекрасне тековине прошлости врше се реконструкције и оправке зграда. За данашњу грађевинску технику није проблем брзо изградити неки облакодер, извити неки мост или направити огроман и лак кров изнад неке хале. Све ово је изводљив и релативно лак посао. Данашњи архитекти и грађевинари не решавају са муком проблем огромних старих сводова. Средствима и знањем каквим се данас располаже све се успешно решава, али је једно још остало тешко: како постићи азурно плаветнило плочица од фајанса за облагање зидова. Веома је много лепих и загонетних грађевина у овом прастаром месту које је сачувало запис стар двадесет и три столећа о свом постојању.

Централизован систем подмазивања

У Јапану је израђен веома једноставан и јевтин уређај за централизовано подмазивање аутомобила и других машина. Овај уређај снабдева моторе неопходном количином уља у одређеним временским интервалима. Ти временски интервали одређују се на уређају ручно или аутоматски.

КАЦЕШАНОВА КЋИ

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

ВИДИ ШТА СУ УРАДИЛИ БАНДИТИ, ГОСПОДАРИ! СВЕ СУ ТИ СТВАРИ ИСПРЕТУРАЛИ И ОДНЕЛИ! НИ МАРАМИЦУ ТИ НИСУ ОСТАВИЛИ... НИ ТРУНЦИЦУ ХРАНЕ!

ДОБАВОЛА С ХРАНОМ! ИДИ И ПОКУШАЈ ДА САЗНАШ ШТА ЈЕ С МАРИЈОМ!

ОСТАВИШИ САМ ПЕТАР ЈЕ УТОЧУО У ТУЖНЕ МИСЛИ ДУЖНОСТ МУ ЈЕ НАЛАГАЛА ДА ОДЕ ИЗ ТВРЂАВЕ И ЈАВИ СЕ ПРВОЈ ВОЈНОЈ КОМАНДИ, А ЛУБАВ ГА ЈЕ ПОДЕТИЦАЛА ДА ОСТАНЕ КРАЈ МАРИЈЕ ДА ЈЕ БРАНИ И ШТИТИ!

ДЕВОЈКА ЈЕ КОД ПОПА! ЛЕЖИ У ГРОЗНИЦИ! ПОПАДИЈА ЈЕ РЕКЛА ДА ЈОЈ ЈЕ ТО СЕСТРИЦИНА!

ДРУГА НОВОСТ ПУТАЧЕВ СУТРА ОДЛАЗИ И ЗА ЗАПОВЕДНИКА ТВРЂАВЕ ПОСТАВИО ЈЕ ШВАБРИНА!

ЗАБОРАВИО САМ ТОГ ИЗДАЈНИКА! АЛИ, ОН ЗНА ДА ПОПАДИЈА НЕМА СЕСТРИЦИНУ!

КАСНО ТЕ ВЕЧЕРИ ПУТАЧЕВ ЈЕ ПОСЛАО ПО ПЕТРА

ВЕЛИКИ ЦАР ТЕ ПОЗИВА!

НА ПРАГУ ПЕТЕ ДЕЦЕНИЈЕ — ФУДБАЛЕР ГОДИНЕ

СТЕНЛИ МЕТЈУС — ЖИВА ЛЕГЕНДА ЕНГЛЕСКОГ ФУДБАЛА

Један од најпопуларнијих фудбалера енглеског фудбала је његов најстарији играч: Стенли Метјус, који је недавно, у својој 48. години, изабран за фудбалера године. Он није изабран ни због своје славе у прошлости нити зато што је имао стил који покушавају да подражавају толики професионални играчи, аматери и ученици, већ зато што и у годинама кад се већина фудбалера повлачи или прелази у тре нере и друге професије, он још изванредно игра на игралишту Сток ситија и ван њега.

Стенли Метјус је сам по себи легенда али је он и најнепретенциознији јунак који се може срести. Скроман је, стидљив, никад наметљив. У његовом говору се осећа акцент Северног Мидлендса, грчарског краја у коме је рођен, одгајен и где је прво стекао славу — и у који се сада вратио.

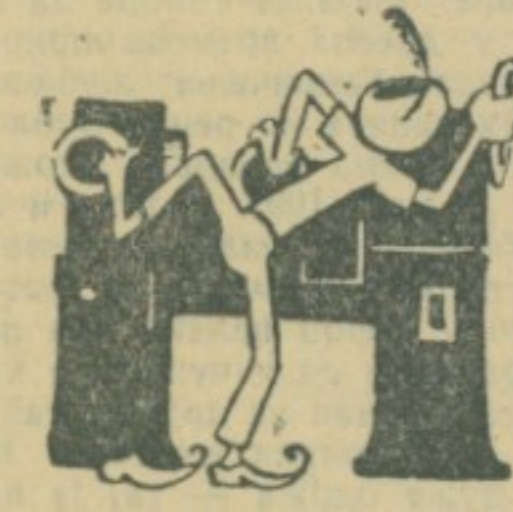
На који начин је Метјус задржао свој углед? Захваљујући својој вештини, понашању на терену, а изнад све га својој храбрости. Он чини све што може да задовољи публику, бори се да има свој удео у игри макар му она донела огулене голенице и чланке.

Увек је у савршеној кондицији. Долази праи на терен и сам тренира. Кад заврши, никад не напушта салационицу пре него што очисти своје ципеле и пре но што се увери да је његова опрема спремна за следећу утакмицу.

У јелу је умерен, не пуши и пије врло ретко. Живи у великој удобној кући у близини Блекпула, места на западној обали мора и кад не тренира у Стоку, одржава своју кондицију на песку. Његово тридесетогодишње искуство у сениорској фудбалској лиги користила су само два клуба — прво је био члан Стока, затим Блекпула, а касније се опет вратио у Сток.

Од 1935. године, Метјус је играо за Енглеску преко 50 утакмица у земљи и иностранству.

фудбалере, познате бициклисте или играче. Али, преварили сте се јер се „дијапазон“ рада ногу не ограничава тиме. Тако је, на пример, у старом Египту токар придржавао предмет, који је стругао, и руком и ногом. Индијци при плетењу асуре држе влакна ногама — руке им нису довољне. У Кини има чамаца код којих се весла покрећу ногама и жрњева који се такође покрећу ногама.

УМЕШНЕ... НОГЕ

Прочитавши наслов вероватно сте помислили на славне

ПРВИ ЕВРОПЉАНИН У ЈАПАНУ

Први европски путници који су се отиснули океаном на Далеки исток били су Португалци.

Васко де Гама 1497. године отпловио је у Индију и отворио пут европској трговини за Исток. Један португалски картограф израдио је 1519. верну слику од Црвеног мора до југоисточне Азије.

У 15. и 16. веку Португалци и Шпанци допрли су до Америке, Индије, острва у Пацифику, Малајског Архипелага, Кине и Јапана. А 1522. године први је опловио свет Португалац Фердинанд Магелан. Следећи су били Холањани, Енглези и Французи, и они су први колонизовали многе делове земљине кугле.

Око 1542. године један брод, на коме су били португалски трговци-авантуристи приспео је на острво Танегашима у Јапану. Међу њима се налазио и Мендес Пинто, трговац на Далеком истоку (где је умро 1582. године) који нам је оставио опис овог

првог сусрета између Европљана и Јапанаца у књизи из XVI века, под насловом „Перегринакао“.

у Јапан и кад је први пут испалио пушку сматрали су га за чаробњака. Њихови необично вешти занатлије убрзо су успели да сами направе неку врсту пушке.

Слика Јапана је само један део ове књиге. Аутор се хвали да је пропутовао све азијске обале, од Персијског залива до Сибира, са заобиласком индонезанских острва и Тајланда. У Кини је путовао реком између Пекинга и Нанкинга, где је био задивљен многобројним „градовима“ на води, пошто је становништво боравило на разним пловним објектима.

Писац тврди да је радио као кажњеник на оправци Кинеског зида и да је измерио његову висину и дебљину својим рукама. Даље наводи да је био увршћен у монголску војску која је 1544. године упала у Кину и спалила извесна предграђа Пекинга.

Неки од тих описа су несумњиво истинити, а други имагинарни, служили су му

Био је очаран духом острвљана. Пинто даје прича како је један од његових другова први увезао ватрено оружје

Млади израелски пантомимичар Ћутањем је освојио свет. Убедљивост глуме и изражавања осећања зависе од технике дисања

ЋУТАЊЕ КОЈЕ ГОВОРИ

исто што и Бургтеатар у Бечу. Али глума га није задовољила јер, како он каже: „тамо се сувише говори а премало каже“. У то време упознао се са старим глумцем Елвином Епштајном који га је упутио у основе пантомиме. Толико се њоме олушевио да је глумачки позив одбацио и одлучио да „ћутањем“ осваја свет.

Молхо је вредно студирао пантомиму и припремао се за свој први излазак пред публику. Постојала је само једна незгода: није се усуђивао да иступи пред њу.

— Када сам шетао са једним пријатељем улицама Тел Авива срце ми је готово престало да куца — каже он — кад сам угледао плакате на којима је писало: Вече пантомиме Сами Молха. Али није ми преостало друго него да одређеног дана у заказано време изађем пред публику.

И изазвао је одушевљење. Ништа више није стајало на путу његовој каријери. Године 1957. направио је турнеју по Израелу, дао 200 представа и добио титулу „уметника године“. Пошао је онда на турнеју по Европи која му је донела светску славу.

Пошто је пантомима разумљива свима упутио се и у Јужну Америку где је гостовао у Чилеу, Колумбији, Перуу, Венецуели и Мексику. Недавно је гостовао у Скандинавији и Швајцарској а после Беча одлази за Канаду, Аустралију и САД. Идуће године има у плану гостовање у СССР, Пољској и Чехословачкој.

Говори перфектно пет језика: хебрејски, француски, енглески, немачки и шпански. Баби се вајарством и керамиком.

Молхо треба за филм да игра чувеног клоуна Грока уз помоћ глумца који су га познавали. Морис Шевалије, Катарина Валенте и Чарлс Чаплин, стајаће заједно са Молхом пред камером. Филм пред ставља прави експеримент: Молхо неће наступити под Гроковом маском него ће само приказати његов живот и карактер. Када ће филм почети да се снима зависи од његовог слободног времена а сценарио се већ увелико пише. У сваком случају снимање ће почети ове године и Молхо ће, први пут, говорити своју улогу.

Пантомимичари су врло ретки и само Француз Марсел Марсо може да се мери са Молхом. Њих двојица су иначе добри пријатељи а Марсо је једном рекао:

— Док обојица имамо успеха не може међу нама постојати љубомора!

Молхо је врло радо сам, нарочито један сат пре представе: затвори се у гардеробу и прави јоги-вежбе. Ни у паузи не сме нико да га по-

сети јер наставља своје вежбање концентрације што му је врло потребно за његов програм дуг два сата.

Помисао да је пантомима у својој немој речитости далеко разумљивија него икав језик, навела је Сами Молхо да оснује интернационалну трупу. Окупиће око себе глумце и играче из целог света, Москве, Лондона, Буенос Аиреса, да с њима студира и при каже пантомимски театар: први пут на позорници са деко-

рацијама, костимима, музиком и можда, гласовним пасажима. Позориште ће се звати „Театар покрета“.

Иако чувен, слава му није ударила у главу. Али, пантомима му толико лежи у крви, толико је срастао с њом, толико је постала његово биће, његова природа, да нимало није претерано оно што је познати критичар Жером Маркова о њему написао: „При сусрету с њим као да је наша свакидашњица преобра-

жена, уздигнута у чаробно царство; сваки поглед, сваки покрет руку, сваки корак говори кроз његово ћутање: како је леп и богат човек кад је човечан!“

Истина је ово: драг која се тешко може исказати речима али која избија из овог младог Израелца, јединственог човека и уметника, лиричара, немог говорника — ретка је и необична као и хуманост која из њега зрачи. Он носи у себи нешто од онога што је рекао Клајст у својем чувеноме есеју о марионетском театру: „Повратак у стање невиности — у последње поглавље историје света“, а Молхо каже:

— ecce homo ludens.

На позорници Бечког позоришта стоји један човек — сам самцит, а изгледа као да је ту десет особа у једном „процесу“: оптуђени, државни тужилац, бранилац, председавајући стручњаци и сведоци. Све те карактере отелотворује један једини човек — немо, без музике, без декора — Сами Молхо, млади израелски пантомимичар.

Молхо сада борави у Бечу где је позван да на Рајхардovem семинару држи предавања о пантомими, а увече изводи свој програм на позорници.

Сами Молхо сматра да глумац може да интерпретира осећања иако их не преживљава.

— Начин мога извођења зависи само од технике дисања помоћу које сам у стању да прикажем осећања. Дисање и држање тела зависни су једно од другог. Кад савладам технику дисања могу да прикажем свако осећање. Погодном вибрацијом даха ја представљам човека који плаче иако ми стварно није до плача.

Ту своју вештину Сами Молхо жели да пренесе на својих 40 бечких ученика који се полако привикавају на ову технику.

У својој 27. години он је већ постао светска звезда о коју се ожимају све велике позорнице света. Рођен је у Тел Авиву где је његова породица, пореклом из Шпаније, настањена већ пет генерација. У Израелу и деца имају своја позоришта која су врло омиљена. И Сами их је посећивао док се и сам није нашао једног дана на ласкама. У 12 година био је већ главна звезда у ансамблу где је радио и као режисер.

Учио је балет и показао лепе успехе у класичном и модерном стилу. Жељан знања посећивао је и глумачку школу „Камерног театра“ у Израелу, а затим је прешао на национални театар „Хабима“ који је у Израелу по рангу

ПО РОМАНУ ЖИЦА ВЕРНА ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

ПРАВ А ОСУЂЕН

ЈЕ ЛИ ТО ВАША ПОСЛЕДЊА РЕЧ?

ДА, ЗА ВАС ПОСЛЕДЊА... ЗБОГОМ!

ДЕЦО МОЈА... ДОБИТЕ, МОРАМ БРЗО ДА ВАМ ИСПРИЧАМ НЕШТО...

ПЛАТИТЕШ МИ ТО ЖОАМЕ ДАКОСТА...

СКУПО МЕШ МИ ПЛАТИТИ!

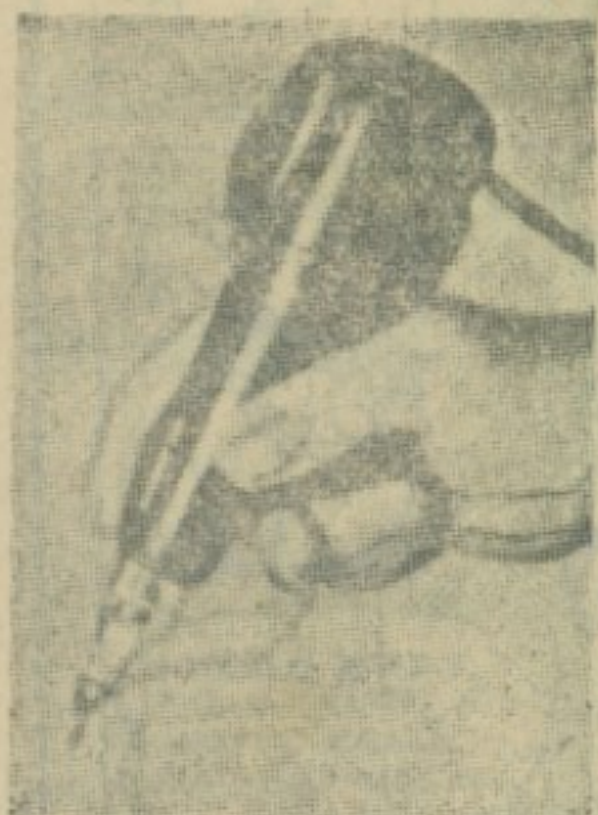
ЕТО, ДЕЦО... ЈА САМ ТАЈ ДАКОСТА, КОЈИ ЈЕ ПРЕ ТОЛИКО ГОДИНА ОСУЂЕН НА СМРТ ЗБОГ ЗЛОЧИНА КОЈИ НИСАМ ПОЧИНИО... МОРАО САМ ДА ПОБЕГНЕМ ИЗ ЗАТВОРА И ДА У СЛОБОДИ САКУПИМ ДОКАЗЕ О СВОЈОЈ НЕВИНОСТИ.

ОМЕ, ЈА НЕ ВЕРУЈЕМ ДА СИ ТИ УБИЦА...

АЛИ НЕМОЈТЕ СЕ БРИНИТИ. МОЈ ПРИЈАТЕЉ СУДИЈА РОБЕИРО САКУПИО ЈЕ НЕКЕ ДОКАЗЕ О МОЈОЈ НЕВИНОСТИ.

ЖОАМЕ ДАКОСТА У ИМЕ ЗАКОНА ВИ СТЕ УХАПШЕНИ.

Електрична гума за брисање

Једна швајцарска фирма конструисала је електричну

гуму за брисање намењену техничким цртачима, пројектантима и конструкторима. Снажан мотор овог апарата укључује се у кућну електричну мрежу. Гума има облик шиља, дугачка је 71 мм, и заштићена је чврстом улаком.

КАДЕ СА ТЕРМОСТАТОМ

У САД се производе нове каде и тушеви са термостатом који аутоматски регулише температуру воде.

ТРГОВИНА БЕЗ РЕЧИ ЛАЖИ И ПРЕВАРЕ

Трговински послови су некад обављани иако при томе партнери нису проговорили ни реч па чак нису били ни присутни

Још је стари Херодот описивао необичан начин трговања између Картагињана и једног афричког племена за које каже да је живело „са оне стране Херкулових стубова“. Када би картагињански поморци стигли у њихову земљу искрцавали су робу на обалу, уредно је излагали на јалу, а затим се враћали на брод са кога су пуштали у небо висок стуб дима.

Домороци, до тог тренутка сакривени, излазили су на обалу и остављали поред робе онолико злата колико су мислили да она вреди. Затим су се нечујно повлачили а Картагињани су поново излазили на обалу, мерили остављену количину злата и ако би им се учинило довољно узимали га и одлазили. Ако би пак оценили да роба није довољно плаћена враћали су се на бродове и стрпљиво чекали.

Њихови немушти партнери долазили су поново на плажу и додавали злата све док не би задовољили продавца. Уколико би Картагињани били сасвим нескромни домороци су узимали своје злато натраг и одлазили не дотакавши робу.

По Херодотовом писању годинама се није дешавало да ма која страна превари другу.

Етиопски цареви су на сличан начин добављали злато са југа Сомалије, потребно за кованице и знакова царског достојанства: у близини домородачких села подизали су логор окружен живом оградом о коју су окачињали робу. Тек што би се повукли

долазили су урођеници са златним шипкама и остављали их поред робе коју су желели да купе.

Црначки трговци из Мелија су трампом за злато — давали и земљиште или чак читаво уређено село племену са обала Нигера.

Та трговина која се од памтивека водила у потпуној сајзи и прећутном споразуму није знала за кришење, лаж и обману. Само једном приликом цар Мелија није могао одолети љубопитљивости и у жељи да сазна ко су ти невидљиви трговци поставио им је замку: ухваћена су четворица од којих је једног довео у свој двор. Заробљеник није хтео да каже ни једну реч, одбио је да једе и умро је за четири дана. Цареви никад више нису поновили овакав прекршај али трговци су узалуд остављали на истом месту своју робу. Нико више није долазио и није остављао злато. Тај тихи штрајк трајао је pune три године.

Када су већ бели људи са својом трговачком морнарицом почели да продиру у дотле непознате и неоткривене прекоморске земље један брод је у заливу Тимор у ин-

дијском архипелагу остављао робу распоређену на обали. Домороци би одмах допрчали и са добре удаљености прсти-ма упирали у предмете које су желели да купе. Странци су им гестовима објашњавали цену у злату, слоновој кости или другој урођеничкој роби. Ако би се споразум постигао урођеници су узимали понуђену робу пошто оставе тражену „суму“, и ишчезавали у прашуми. А ако се споразум не би постигао нису ни доти-

цали понуђену робу, узимали су своје драгоцености и одлазили.

Трговина обављана на тај невидљиви начин изгледала је тајанствена. Арапски путник Ибн Батуа говори о „земљи помрчине“ удаљеној 40 дана од Болгара у коју су долазили трговци а сутрадан су уместо робе налазили кожније видре, хермелина и друга драгоценца крзна. Дешавало се да се не постигне споразум и да свака страна повуче своју робу али трговци ни тада не би видели једни друге.

ПЛАМЕН РЕЖЕ СТЕЊУ

Штрајцаља која ради помоћу мешавине течног кисеоника и керосина развија температуру од 3.500 Целзијусових степени при брзини истацања млаза од 1.500 метара у секунду. Главна намена новог „пламеника“, израђеног у Америци, биће обрада гранита, а ефекат његовог рада при резању овог материјала је за 15 до 20 пута већи но кад се користе класични механички инструменти. Обрада једног квадратног метра гранита траје 50 минута према 18 часова колико је потребно за механичку обраду. Пламеник је веома погодан за израду рељефа у граниту. На нашем снимку десно видите резање стена помоћу пламена, а лево цртеж на површини гранита израђен пламеном.

Жртве паса

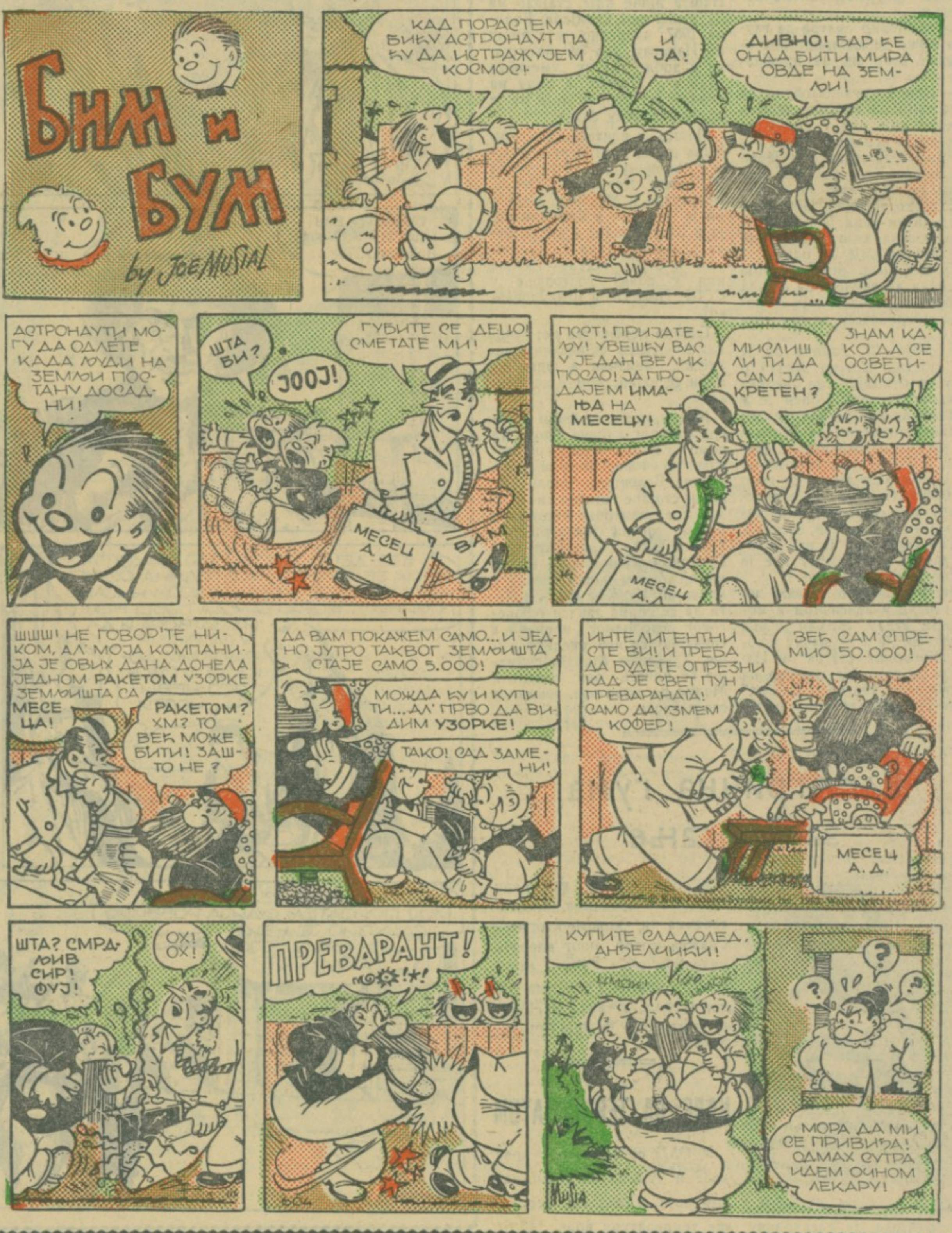
Ради одбране од љутих паса писмоноше у разним државама САД „наоружани су“ распршивачима са неком хемијском течношћу која онеспособљава псе да нападају али им не шкоди. Овоме се прибегло зато што је прошле године од уједа паса страдало око 7.000 писмоноша.

ШТИТОВИ ПРОТИВ БУКЕ

У САД су произведени „штитови против буке“: обешени у прозоре они пропуштају светлост и ваздух, а 90 одсто уличне буке „прогуталу“.

БЕЗ ПЕПЕЛА

Једна америчка фабрика дувана врши у својим лабораторијама експерименте са цигаретом из које не може да падне пепео. Папир је прожет стакленим влакнима која се не топе и тако задржавају пепео у провидном омоту. Убудуће, према томе, неће више бити пепела од цигарета на подовима и тепихима.

За пријатеље животиња

ГУШТЕР

Гуштера има више врста. Од свих је најлакши за гајење зидни сиви гуштер.

За стан ће му најбоље послужити нека већа кутија чија основа треба да има око 50 x 60 см. Три стране кутије су замењене једноставним дрвеним шипкама високим по 50 см преко којих је распета мрежа, а четврта је од стакла. Уместо поклопца који се лако може отворити налази се фина мрежа. На дно кутије треба ставити мањи слој песка, камење шупље ако је могуће, маховину... Не заборавите у једном углу тањирчић са водом коју треба чешће обновљати да би била чиста. Ако се овај „стан“ налази у кући и ако се она зими греје онда је питање решено.

ОБИЧАЈИ — Осим тога што је веома грациозан и живихаван, сиви гуштер се брзо привикава на човека ако се води рачуна да му се пажљиво прилази, благим покретима да се не би уплашио. При том треба пазити и да се не ухвати чврсто јер ће вам у руци остати само његов реп који се лако доми.

Што се тиче хране — главни су инсекти. Једино треба пазити да не побегну пре него што их он поједе. С времена на време могу му се дати стогоге, паукови и црви из брашна, понски зрелији плод воћке такође. Кад се до бро узопзате са својим штићеником и стекнете његово поверење он ће радо јести и из ваше руке. Чуло слуха му је боље него у већине рептила а нарочито боље него у змије која је глува. Гуштер се врло брзо навикне да допрчи на позив или звиждук.

ХИГИЈЕНА. — Ако се гуштер добро храни, ако се не излаже хладноћи и влази, ако може да буде на сунцу кад год зажели, а нарочито ако му се припреми закљон у који он може да шмугне, и ако се пазити на чистоћу његовог „стана“ да не би добио ваши — онда се не треба плашити за његово здравље и живот. Не узбуђујте се ако приметите да му са коже опадају суве љуспице — то је чак добар знак његовог здравља. Брижљиво његован сиви гуштер може да живи 8 па чак и 10 година.

СА ПЕТ МЕТАКА ПРОТИВ ПЕТОРИЦЕ

Пошто је под борбом прешла Дрину, Прва пролетерска бригада је на десној обали водила још жестоке окршаје против много јачег непријатеља, нарочито на Крчком брду. Сви борци и старешине по казали су се прави јунаци. Амид Бачевић је сам, изненада набасав на пет четника а имао је само пет метака. Четири су била довољна за четворицу. Остао је још један четник и један метак у цеви. Али тај последњи четник је био у много повољнијем положају: бацио је бомбу и ранио Амида.

Милена Шћепановић се цео дан борила и тек пред вече затражила допуштење да се превиде.

— Шта ти се десило? — упитао је њен старешина Мирко Нововић (данас генерал-мајор ЈНА).

— Рањена сам још југрос — рекла је мирно.

— Па што се ниси јавила одмах?

— Како сам могла да оставим другове када нас је било мало.

МАШИНОВОЂА У ФРАКУ И ЦИЛИНДРУ

„Адлер“ на свом првом путовању од Нирнберга за Фирт. 7. децембра 1835. године.

Клицом је маса света поздравила прву железничку композицију. Било је право задовољство гледати је а камоли се возити њом. Срећни смо кад је видимо како иде сама од себе. Истина, не брзином стреле, али ипак незадрживо јури и губи се у даљини — писао је 7. децембра 1835. године штуртгартски јутарњи лист када је прва „железница на пару“ пошла из Нирнберга ка Фирту. Писац даље описује локомотиву:

„На осовини предњих и задњих точкова локомотиве било је још два пара точкова које је покретала сама локомотива, али на који начин — то се не може видети. Између предњих точкова дизао се усправно један торањ из кога је излазило дим, а између точкова положено пружао се један цилиндар у коме се налазило огњиште и казан у који је притицала вода из једног вагона прикљученог у локомотиву. Возовођа је пуштао да снага паре постепено делује, а из димњака су излазиле облаци у гомилама који би се могли упоредити са дахтањем цинковског бика. Вагони, чврсто повезани ланцима један за други, лагано су се кретали. Уколико су издизали димњака били бржи утолико су се и вагони кретали брже,

и за неколико тренутака су нам ишчезли са видика. Облаци паре који су означавали пут локомотиве полако су падали све ниже док се нису смирили на земљи...“

Док се ово све догађало по сматрачима су ђутали у ишчекивању јер је међу њима било и злурадих који су у потаји очекивали какав инцидент. Али, када је воз ишчезао и последњи облаци паре се изгубили на хоризонту нестало је напетости.

Свако је понешто знао да каже о локомотиви: „Адлер“ је приспела из Енглеске; за њу је дато 850 фунти; господин у фраку са цилиндром на глави који је послуживао локомотиву, био је возовођа, Енгелс, и звао се Вилсон; годишња зарада му је била већа него директора целе железнице. Колико ли тек стаје железница — кад возовођа има кнежевску плату — питао ли су се неки.

Чуло се да се гради више истих железница и да је краљ

пре десет дана одобрио грађење пруге од Минхена до Аугзбурга. Сазнало се да и у Саксонији треба да се гради пруга од Лајпцига до Дрездена, и да је у Берлину образован комитет који треба да припреми планове за Штетин. У самом Келну је већ било образовано рајско-железничко друштво.

— Можемо бити поносни што ми први имамо железницу! — повикао је одушевљено један млади грађанин Нирнберга. Али, у том се зачуо глас једног старца који је мрзовољно климнувши главом рекао:

— Цела ова модерна новоторија ускоро ће бити заборављена. Зар нисте чули да медицински колеџи мисли најцрње о свему овоме. Они који се возе железницом мораће или да полуде од велике брзине или да се угуше од притисака ваздуха. Дим из локомотиве ће учинити да поља остану неплодна а кокоши ће се толико преплашити да више неће смети ни једно јаје!

МАЛЕ ЗАНИМАЉИВОСТИ

САВЕСНИ СЛУЖБЕНИЦИ

Недавно су се код једне рампе где ауто-пут прелази железничку пругу у близини чилеанског града Сармијента, створили дуги „репови“ возила. Аутомобили нису могли да пређу пругу јер се рампа без престанка дизала и спуштала. Наиме, два чувара рампе нису могли да се сложе који је од њих двојице на дужности и чим би један дигао рампу други би је спустио и — обратно.

ГРАМ ТЕЖАК ТОНУ

У јаком пољу силе нове ултрацентрифуге конструисане на Карловом универзитету у Прагу један грам биће тежак једну тону. Засад ова центрифуга нема такмаца у

ВЕШТАЧКИ ПАПАГАЈИ

За љубитеље животиња који немају времена да воде бригу о својим љубимцима, у Њујорку су пуштени у продају вештачки папагаји израђени од пластичне масе тако вешто да потпуно личе на живе. Да илузија буде потпуна, у папагаје су уграђени мали магнетопони с траком. На тај начин птица може да „научи“ све што њен господар жели и да то понови.

Јер, док најсавршенија центрифуга достиже 50 до 60.000 обртаја у минуту, ова на Карловом универзитету има 300.000 обртаја.

Јесће ли већ чини да...

... највиши висећи мост, на 321 метар изнад воде, свакако је онај који премостује Ројал Џорџ у Аркан-

засу. Његов главни лук дугачак је 268 метара.

... крајем септембра, позориште Сара Бернар у Паризу приказало „Даму с камелијама“ од Александра Диме сина, у којој ће улогу Маргарите Готије играти 22. глумица откако се овај комад даје. Ову улогу су прижељкивале многе славне глумице света, а најпознатија и најславнија је свакако била са ма Сара Бернар.

... усисивачи који се употребљавају за чишћење писта на аеродро-

ма има два и по пута су јачи од оних којима се служимо у домаћинству ма.

... за највлажније место на читавом свету сматра се Черапунга, у источном делу Пакиста на, где годишње падне 12.665 милиметара воденог талога.

... Гете је услед нештине бабице рођен (8. августа 1749) готово мртав и тек после дугог настојања успело се да оживи.

... рововско оруђе, које се данас зове минобацил, први су употребили Јапанци, и то у руско-јапанском рату

1904-1905. године. Домет првог минобацила био је веома мали: свега 100 метара. Данас, међутим, домет минобацила износи од 5 до 8 километара.

... мужјак једне врсте коса оснива заједнице са две или чак и три женке истовремено, и о свакој од њих брине се подједнако одано.

... Французи све више читају. У 1960. години 58 одсто њих није читало, док у 1960. години само 53 одсто. Енглези читају више: 55 одсто најмање чита једну књигу годишње, Норвежани 51 одсто, Немци 49 одсто, Французи

47 одсто, Италијани 34 одсто и Американци 29 одсто.

... на месту данашњег Крагујевца у 16. веку налазило се насеље Караговица. У првој половини 17. века турски географ Хаџи Кафа забележио је Крагујевац под именом Карађоџа.

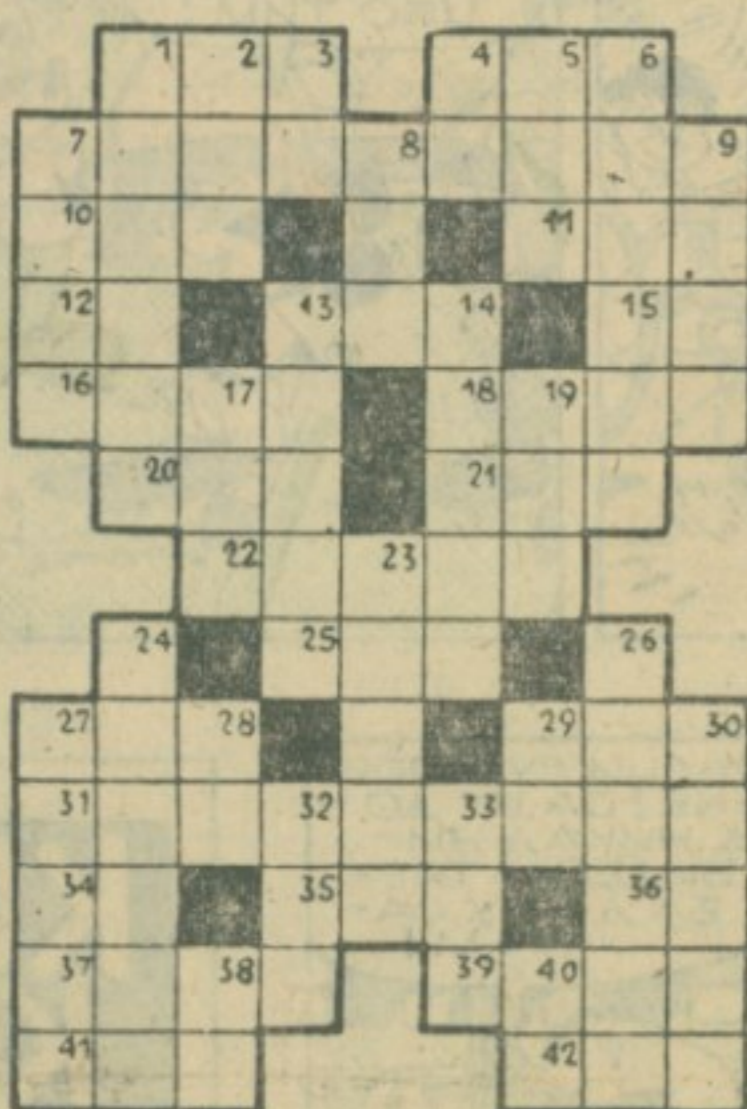
... Француз Клодијус Реј има свакако најду-

же бркове на свету — износи 56 сантиметара када их прстима растере са обе стране.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) ловачки пас; 4) енглеска тигула; 7) град и ратна лука у Азији; 10) коло; 11) прилог за место; 12) свеза; 13) лична заменица; 15) река у Аустрији; 16) држава дуж источне обале Индокине; 18) фарба; 20) река у Швајцарској; 21) лука у Израелу; 22) окупштина код старих Атињана; 25) речно острво; 27) мера за површину (много); 29) једноцифрени број; 31) гас; 34) слово латинице; 35) узвик; 36) афирмација; 37) река у Сибиру; 39) део речи; 41) личност из Толстојевог романа; 42) лична заменица.

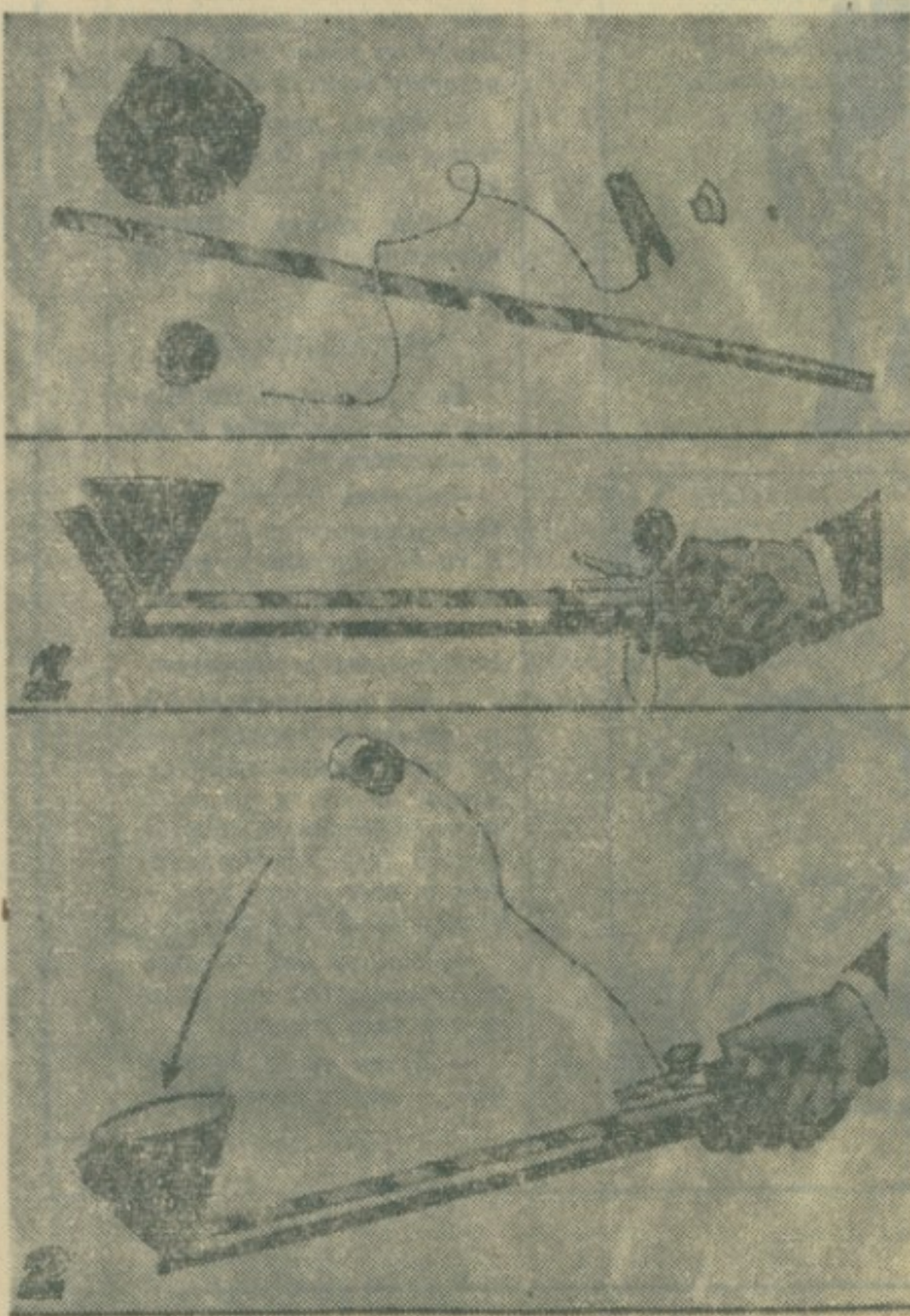
Усправно: 1) наша река; 2) Херцеговац; 3) истурени део копна у води; 4) хемијски знак за празеоид; 5) грчко слово; 6) наша планина; 7) наш савремени песник („Белочин-пољс“); 8) Поседолов син, по легенди; 9) река у Француској; 13) грчко слово; 14) град у Еквадору; 17) папагај; 19) стара мера за тежину; 23) велика дворана за уметничке приредбе у Паризу; 24) град у Немачкој; 26) француски економист (19. век); 27) окупштина код старих Спартанаца; 28) иницијали нашег ком.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ски; 4) ова; 7) ут; 13) луч; 15) ти; 16) жуна; 18) Алаш; 20) сес; 21) врт; 22) стока; 25) аша; 27) ала; 29) оро; 31) кана; ринац; 34) ав; 35) кос; 36) бе; 37) бука; 39) Аман; 41) Ајк; 42) Аца.

Усправно: 1) статус; 2) Крк; 3) Ии; 4) од; 5) виц; 6) апетат; 7) Служ; 8) Ару; 9) ариш; 13) ласта; 14) чавка; 17) нос; 19) пра; 23) оштро; 24) славуј; 26) врабац; 27) Акаба; 28) ан; 29) он; 32) Ака; 33) Иса; 36) кк; 40) ма.

НАПРАВИ САМ

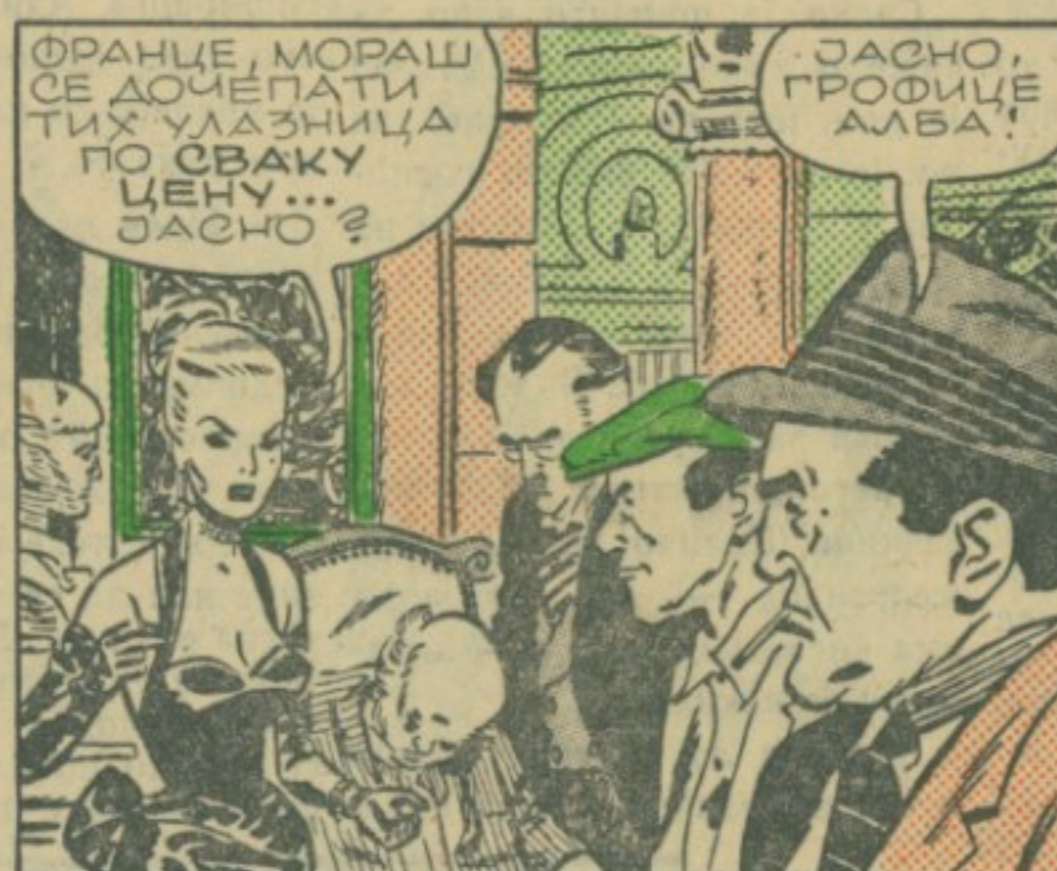
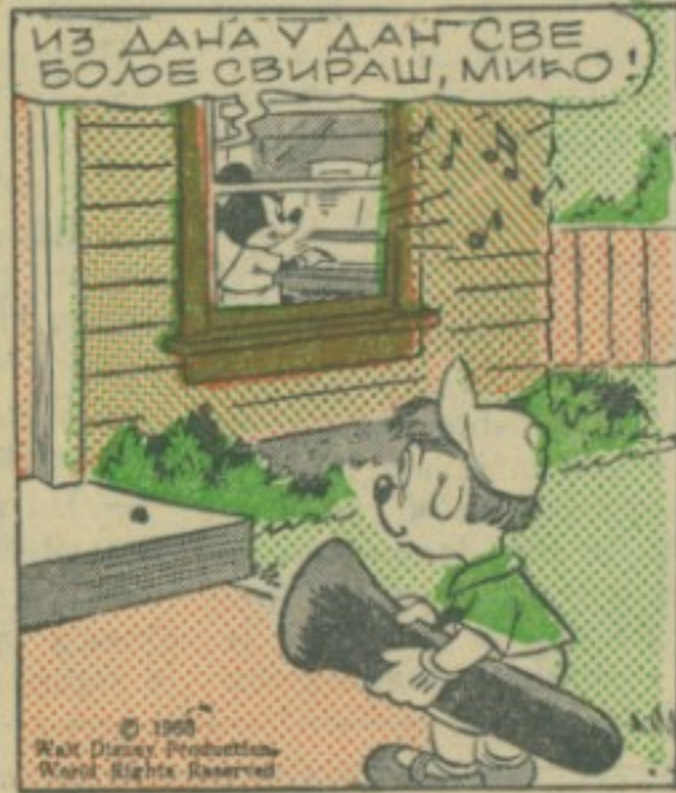
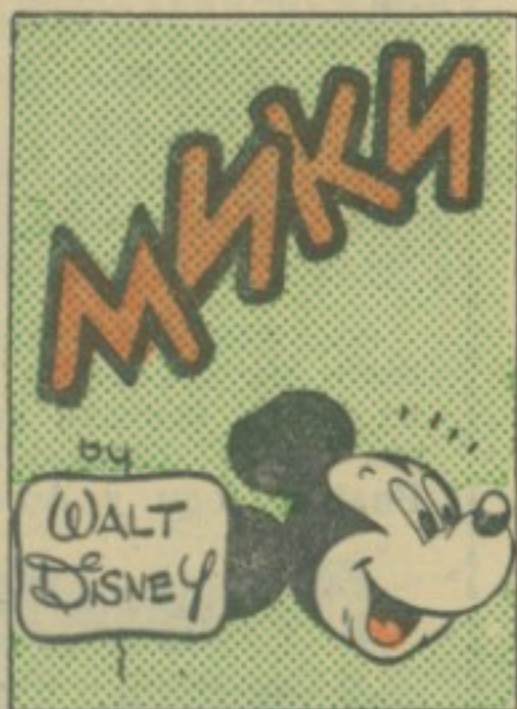

ХОП-ХОП

То је игра за коју је потребна спретност: прво да сами направите играчку а затим да игру прикажете друговима. Изрежете дрвени штапић од 35 сантиметара дужине (сл. 1) и направите један фишек од картона чији ће отвор горе имати 11 см у пречнику, а доле 1-2 см, (ви, наравно, знате да ће фишек направити од једног дела круга). Мањи отвор зачепите запущачем и причврстите на штап једним ексерчићем.

Цео систем је врло једноставан: на дршку штапића учврстите ексером обичну штапаљку само за један крај. За њен опругу вежите дебљи и јачи конач од 60 см дужине а за његов други крај лопту од пинг-понга коју сте претходно пробили иглом да бисте провукли конач и завезали га. На горњи део штапаљке причврстите од метала, или чега другог, мали грлић (капсулу) у који ће моћи да се постави лопта.

Кад сте све наместили — притисните палцем горњи крај штапаљке: то ће учинити да лопта скочи и полети ка фишеку (сл. 2). Канап је потребан да би се избегло стално хватање и тражење лопте која може и да не упадне у фишек. Кад останете довољно извезбани неће вам требати ни конач ни фишек — можете лопту из капсуле на штапаљки убацивати слободно у одређену мету.

Ква-Ква!

Учењује Паја Патак

ОНИ ЋЕ ДОВЕСТИ СВОЈУ

Паја и Пата траже стан и на крају налазе један који им се свиђа. Настојница им га показује и хвали:

— Имајте мир, овде не ма деце.
— Још боље. Ми ћемо већ довести нашу.

САМО ПРЕЦИЗНО

Пера Ждера дошао у болницу јер је сломио ногу. Лекар му узима податке за историју болести и пита:

— Значи, приликом пењања ви сте сломили ногу?
— Ма каквог пењања, приликом падања — испрва ви га Пера.

ТЕЖАК ПОСАО

Срео један пријатељ Шилу и пита га зашто је нерасположен.

— Пусти, молим те, — каже резигнирано Шила — и ти би био кад би радио оно што и ја.

— А шта то радиш? — заинтересова се пријатељ.

— Ево шта: замисли једну велику грађевину и мене како узимам кофу цемента, носим је на седми спрат, празним је, силазим наново доле, поново је пуним и опет носим горе — и тако од 7—2 часа.

— Јаднице мој, — сажали се пријатељ, — а откад се већ тако мучиш?

— Сутра треба да почнем — мирно рече Шила.